

НЕУЩ — МЭКЪУ-МЭЩЫМРЭ ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕ ПРОМЫШЛЕННОСТЫМРЭ ЯЮФЫШЭ И МАФ

Адыгэ Республикэм иагропромышленнэ комплекс илофышэху лъытэныгъэ зыфэтшыхэрэр!

Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэклым — мэкъу-мэщымрэ перерабатывающэ промышленностымрэ ялофышэ и Мафэ фэшI тышгъуфэгъушIо!

Мы отраслэр хэгъэгум иэкономикэIэ ашхэрэ чIыпIэ зыубытыхэрэм ащыщ. Аужырэ илъэсхэм республикэм иагропромышленнэ комплекс ихэхъоныгъэ нахьышIум ылъэныкIэ зэхъокIыныгъэхэр фэхъух. ШIуагъэ къэзгытырэ хъызмэтишIанIэхэм япчъагъэ нахьыбэ хъугъэ, производствэм хэхъоныгъэхэр ешIых. ГъомылэнхъэиI ыкIи перерабатывающэ промышленностым ипредприятиехэм яхэхъоныгъэ ипсынIагъэ уимыгъэгъушхон плэкIырэн, Адыгеим щыпсэххэрэм гъомылэнхъэ къабзэ ахэм аIкIагъахъэ.

Мыщ фэдэ гъэхъагъэхэм чIыгулэжъхэм, гъубгъохэм ыкIи фермэхэм Iоф ащызышIэхэрэм, АПК-м ипредприятиехэм япачхэмрэ яспециалистхэмрэ, фермер хъызмэтишIанIэхэм яIэшхъэтетхэм псэмыблэжъ Iофэу ашIэрэр ары лъапсэу яIэр.

Къуаджэм ищыIаIэ нахьышIу шIыгъэным пае нэпэ пшхэрэ гъэнэфагъэхэр зшIотхын фæе. Цыф псэулIэхэм газыр аIкIагъэхъэгъэн, гъогухэр ыкIи социальнэ-культурнэ мэхъанэ зIэ псэулIэхэр шIыгъэхъэ, гъэцIэкIэжъгъэхъэ, нэмыкIэу къэпIон хъумэ, къоджэ лэжъаIом ищыIаIэ нахьышIу хъуным фэлэжъэрэ псэуи хэхъоныгъэ афэшIыгъэн фæе, республикэм игъэцIэкIаIо хабзэрэ идепутатхэмрэ ренэу ащ анаIэ тырагъэты ыкIи тырагъэтыщт.

Мэкъу-мэщымрэ перерабатывающэ промышленностымрэ ялофышэ псэуи тафэлъаIо псауныгъэ пытэ, насыт, щылэкIэшIу яIэнэу, Адыгеимрэ здытти Хэгъэгъушхоу Урысые Федерациемрэ яфэдэ зыхэлIэ Iофэу агъэцIаIэрэм гъэхъэгъаIэхэр щашIынхъу!

Адыгэ Республикэм и Президентэу

ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и
Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

ИгумэкIхэр филолагъэх

Тыгъуасэ, чъэпыогъум и 9-м, Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Шэуджэн районым иефэндэу МэрэтыкIо Мурат зIуIкIэгъу дыриIагъ. Динлэжъым анахъ зыгъэгумэкIырэ Iофыгъоу илэхэр республикэм илIышхъэ филолагъэх.

МэрэтыкIо Мурат илIысIыбэ хъугъэ ефэндэу зылажъэрэр. Нэшхъэигъо зицагу дэтым икIын фило-тыныр, ислъам диным ишапхъэхэмIэ ищыIаIэгъэ фило-фашIэхэр фигъэцIэкIэнхэр ары пшхэрэ шхъаIэу илэхэр. АщIэ Мурат цыфхэм рзэныгъэ-шхо кыфырIа, джыри ягуапэу зыкIыхадзыжъыгъэри джары.

Хъадэгъэ фило-фашIэхэм анэмыкIэу, ефэндым ыгъэцIаIэхэрэм ащыщ мэщытхэм яшIын, къэхалъэхэм ягъэкъэбзэн ыкIи зидунай зыхожъыгъэ цыфым наужырэ гъогу ехылаIэгъэмэ зэкIэми алыплъэгъэныр. Джы мы зIуIкIэгъоу щылаIэгъэми джары зыщытегушIагъэхэр.

Мы аужырэ илъэсхэм лIэныгъэр жъугъэ зэрэ-

хъугъэр хэтIи шхэфэп. Ащ ыпкэ кыкIыкIэ къэхалъэхэри нахъ ины шIыгъэн фæеу мэхъу. Хъакуринэхъаблэ дэтым бэмышIэу нахъ зырагъэгъушхомбгъунэу ыуж ихъагъэх. ЧыпIэу ыубытырэм джыри метрэ пчъагъэ хагъэхъагъ, мыжъо гъэчъыгъэ чэукIэ къашIыхъанэу рагъэжъагъ.

Джащ фэдэу Шэуджэн районым ит къуаджэу Пшхъэу дэт мэщытым игъэцIэкIэжъын ыкIи ар зэрэщытын фæем нахъ пэблагъэу зтегъэпсыхъэгъэным пылтых. Ащи мылгъу гъэнэфагъэ хэкIодэщт. МэрэтыкIо Мурат а Iофыгъо псэури IэпыIэгъу хэмылэу зэрэшIыгуаер кылуагъ. Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан мы IофыгуитIумкIи ишIуагъэ кыригъэкIынэу ефэндыр ыгъэгугъагъ.

Республикэм илIышхъэ дахэу, зафэу кы-зэрэпэгъокIыгъэмIэ, цыфхэм ягумэкIхэр зэрэ-зэхышIыкIыгъэмIэ зэрэфэразэр МэрэтыкIом кылуагъ.

ДЗЫБЭ Саньет.

ЗЭИУКИЭМ ЗЫФАГЪЭХЪАЗЫРЫ

Федеральнэ законэу N 32-р зытэтэу «Урысые Федерацием и Обще-ственнэ палатэ ехылаIэгъ» зыфиIоу 2005-рэ илъэсым мэлылфэгъум и 4-м ыкIи Адыгэ Республикэм и-министрэхэм я Кабинет иунашгъоу N 339-р зытэтэу «IофышIэ купым изэхъэцэн ехылаIэгъ» зыфиIоу 2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 8-м аштагъэхэм атегъэпсыхъагъэу макъэ къэтэгъэIу окружной кон-ференциемIэ кандидатхэм якъэгъэ-лэгъон фэгъэхъыгъэ зIуIкIэу Адыгэ Республикэм иобщественнэ объединениехэм яIыкIохэм яIэщтым изыфэгъэхъазырынIэ ыкIи ирегъэ-кIокIынкIэ IофышIэ купым Iоф-тхъабзэхэу зшIуиухын фæхэр зри-ублагъэм фэгъэхъыгъэу.

IофышIэ купым хэхъагъэх Адыгэ Республикэм и Обще-ственнэ палатэ, общественнэ объединениехэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо

хабзэ игъэцIэкIаIо ыкIи ихэбзэи-хъухъэ органхэм яIыкIохэр, джащ фэдэу Къыблэ федеральнэ округымIэ инициативнэ купIэ заджэхэрэм ипачэу, Республикэу Дагъыстан и Обще-ственнэ палатэ итхъаматэу А.М. Муртазалиевыр.

2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 12-м кыщегъэгъагъэу Къыблэ фе-деральнэ округым иконференцие Адыгэ Республикэм ыIэкIэ хэлэ-жъэщт кандидат 20 къэгъэлэгъо-гъэным пае общественнэ объединениехэм яIыкIохэм яреспубликэ зIуIкIэ хэлэжъэнхэм пае заяккхэр IофышIэ купым ыгъэоихэу ригъэ-жъэщт.

Республикэ зIуIкIэм хэлэжъэнхэм пае регион общественнэ объединениехэм мы кыкIэлъыкIорэ тхыль-хэр кырахъылIэнхэ фæе:

а) Адыгэ Республикэм регион объе-динениехэм яIыкIохэм язэIуIкIэу

щыIэщтым хэлэжъэмэ зэрашIоу-гъор кызыIотыкIырэ лэIу тхы-лър;

б) общественнэ объединением иус-тав икопиеу нотариусым кы-гъэщыгъыпкъэжъыгъэр;

в) общественнэ объединением къэ-ралыгъо регистрацие зэрашIыгъэм фэгъэхъыгъэ тхылым икопиеу но-тариусым кыгъэщыгъыпкъэжъыгъэр;

г) общественнэ объединением иIыкIоу зIуIкIэм щыIэщтым фэгъэ-хыгъэ къэбарыр (паспортыр, деле-гатым фэгъэхъыгъэ къэбар кIэкIэу общественнэ объединением ыIэкIэ къагъэхъазырыр);

д) общественнэ организацием изэIуIкIэ делегатэу кызырагъэлэгъ-гуагъэм фэгъэхъыгъэ унашгъоу ышIыгъэр.

Мыхэр кыдэлъытэгъэнхэ фæе: республикэ зIуIкIэм хэлэжъэнхэм ифитыныгъэ зIэхэр регион ыкIи

межрегиональнэ общественнэ объе-динениехэу Урысые Федерацием и Обще-ственнэ палатэ иполномо-чиехэмIэ пIалъэу иIэр зыкIыгъэ мафэм ыуж зы илгъэсым нахьыбэ бIамыгъэкIэу Адыгэ Республикэм щатхыгъэхэр ары.

2009-рэ илъэсым чъэпыогъум и 18-м нэс заяккхэр мыщ фэдэ чIыпIэм къэгъэгъэхъынхэ шгулгъэ-кIыщт: 385000, к. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236-р, Адыгэ Респу-бликэм лэпкэ IофхэмIэ, IэкIыб къэ-ралхэм ащыпсэурэ тилгъэпкъэгъу-хэм адырIэ зэпхыныгъэхэмIэ ыкIи къэбар жыугъэм иамалхэмIэ и Ко-митет, тел. 52-32-23, 52-50-78 (В.Ш. ЖакIэмыкIу, IофышIэ купым исекретарь, хабзэм ифедеральнэ органхэм адэлэжъэгъэнымIэ ыкIи Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие хэгъэгъу кIоуI политикэмIэ и ГъэIорышIанI, тел. 57-18-23).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу А.Г. Ивановым республикэ гъэзетхэм яжурналистхэм адишыгъэ зэдэгущыIэгъур

— Лъытэныгъэ зыфэтшырэ Александр Георгий ыкьор, блэкIыгъэ мазэм политикэ шыIэныгъэм кыхэхъухъгъэ хъугъэ-шIэгъэ шъхьалэхэм ашыщых къалэу Ярославль щыкIогъэ Дунэ конференцием Д.А. Медведевым кышишыгъэ псалъэу «Современное государство и глобальная безопасность» зыфиIорэмрэ ащ истатъяу «Россия, вперед!» зыфиIорэмрэ. Тикъэралыгъо хэхъоныгъэ зэришыт стратегическэ гухэлхэр ахэм къашигъэнэфагъэх. Тихэгъэгу и Президент иположение шъхьалэхэр гъэцкIэгъэнхэмкIэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм игъоу ылъэгъухэрэр зэдгъашIэ тшIоигъуагъ.

тыгъэгъазэм и 27-м ыштагъ ыкIи непэ гъэхъагъэ хэлъэу ар агъэцакIэ. ШэпхьакIэхэм атехъгъэнхэм фэшI инвестициехэр кызыфэгъэфедэгъэнхэмкIэ мы 3 а к о н ы м амалышIухэр къетых, инновационнэ IофшIэным иинфраструктурэ хэхъоныгъэ

нымкIэ республикэм ипащэхэм яполитикэ илъэныкъо шъхьалэхэр гъэцкIэгъэнхэм, лъэныкъо пстэумкIи — туризмэм, промышленностым, мэкъу-мэщым, транспорт логистикэм, сатыум алъэныкъокIи проектхэр шыIэныгъэм щыпхырыщыгъэнхэм мэхъанэшхо яI.

Адыгеим зэкIэ ищыкIагъэр иI инвестициехэр анахъэу кызыхалхъэрэ гупчэу хуынымкIэ. Ар непэ Урысые Федерацием ирегионхэу зикологие нахъ къабзэхэм ахалыгъэ. Инвесторхэм апае тиреспубликэ шэпхъэ-правовой базэ дэгъу шызэхъагъэ, ахэм къэралыгъо гаранттиехэмрэ фэгъэкIотэныгъэхэмрэ арагъэгъотых. Я VIII-рэ Дунэ инвестиционнэ форуму «Шъачэ-2009-рэ» зыфиIорэм сомэ миллиард 26-рэ зытефэрэ зээгъыныгъэ 16-мэ тиреспубликэ щакIэтхагъ. «Шъачэ щыкIогъэ форумым шыздэшIыгъэ зээгъыныгъэхэр зэкIэ гъэхъагъэ хэлъэу Адыгэ Республикэм шагъэцакIэх. Финанс кризисым емылгытыгъэу инвестиционнэ проект ин горэми тыдэхыгъэп ыкIи пшъэрылхэу тштагъэхэр сыдигъуи зэрэдгъэцкIэгъышIтхэм тынаIэ тедгъэтышт», — джащ фэдэ зэфэхысыжъ ышIыгъ Адыгеим и Президенту А.К. ТхьакIуцынэм форумым икIауххэм къатегущыIэгъэ.

Дунаим финанс Iофхэр кызыщыхылыгъэгъэх лъэхъаным ищыкIагъэу тэлыгъэ типпредложениям тахэплъэжыныу ыкIи Iофым изытет зыфэдэ хъугъэр къыдэтлыгътээ, екIолакIэхэр зэблэтхъунхэу. Амалэу тилэхэр тэрэзэу къыдгъурылонми анахъэу мэхъанэ илэу щыт.

Д.А. Медведевым кышIыгъэ псалъэхэм чыплъэшхо ашауыты суд хабзэр гъэпытэгъэн, къольхъэ тын-Iыхыным пэуцужыгъэн зэрэфаем, сыда Iомэ мы хэужыныхыгъэ Iофыгъохэр зэшIотымыхыгъэу анахъ гухэлъышIоу тилэхэри къыддэхъуштхэп. Къольхъэ тын-Iыхыным пэуцужыгъэным ехылыгъэ Iофыгъор непэ зигъо дэдэ Iофыгъоу щыт. Законэу «Къольхъэ тын-Iыхыным пэуцужыгъэным ехылыгъэ» зыфиIорэм ипроект Адыгэ Республикэм къышагъэхъазырыгъ ыкIи апэрэ еджэгъум ар аштагъ. Къэралыгъом егъэлыгъащэу администрированиер зэригъэфедэрэм къольхъэ тын-Iыхыныр къыкIэкIо, обществоннэ институтхэм яIофшIэн

ащ къегъэхылыгъэ, социальнэ зэхъокыныгъэхэм япхырыщын, лъэпкъэ экономикэм шIуагъэу кытырэм зыкъегъэIэтыгъэным пэрыохъу афэхъу, къэралыгъо структурэхэм, хабзэхэм цыхъэ афамышIыжъэу ешIы.

Хэгъэгум имодернизацие истратегическэ гухэлхэм мэхъанэшхо яIэу сэлъытэ, ау джыдэдэм тызэутэкIырэ Iофыгъохэм язэшIохыны зыщыдгъэгъушIэ хъуштэп. Ахэр социальнэ лъэныкъом шIуагъэу кытырэм зыкъегъэIэтыгъэныр, анахъэу мэхъанэ зилэ отраслэхэм псынклэу хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэныр ары. ТирегионкIэ зигъо Iофыгъоу къэнэжы кьоджэдэхсэм фэдэу къалэкIахэрэм зыкъегъэIэтыгъэныр, шыIэкIэ амалэу ыкIи IофшIэнымкIэ амалэу яIэхэр нахышIу шIыгъэнхэр, сыда Iомэ кьоджэдэхсэм япчъагъэ мыщ шыин, процент 47,4-м ар нэсы. Тэ социальнэ инфраструктурэм къуаджэхэм зыщыдгъушъомбгъун, экономикэм инэмыкI отраслэхэм зрашIышIытым фэдэу, мэкъу-мэщми фэдэ къащыIэкIэхъанымкIэ амалхэр зетхъанхэ, гъэсэныгъэмкIэ, псауныгъэм икьэухъумэнкIэ ыкIи нэмыкI социальнэ фэIо-фашIэхэмкIэ лъэпкъ программэхэм къуаджэхэм яIофыгъохэр нахъ къащыдэлъэтэгъэнхэм тынаIэ тедгъэтын фае. Мэкъу-мэщ предприятие цыкIухэм социальнэ, инженер инфраструктурэм пае хъарджэу ашIырэм кышIыгъэкIэгъэным, газификацием, гъогушыным, къуаджэхэм унэхэр ащыгъэпсыгъэным яIофыгъохэр зэшIохыгъэнхэмкIэ къэралыгъом IэпыIэгъу аригъэгъотыгъэ зэрэхэрэ Iофхъабзэхэр нахъ псынклэу зэшIохыгъэнхэм мэхъанэшхо яI.

Сэ сишIошIыкIэ, мэкъу-мэщым хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным, къуаджэхэм яэкономическэ потенциал нахышIоу кызыфэгъэфедэгъэным фэшI мэкъу-мэщым кышIахыжырэ продукцием иIугъэкIын нахышIоу зэхэщэгъэн фае, кьоджэ псэупIэхэм продукциехэр зыцаугъошIтхэ пунктхэр къащызэIуахын, сатыушыIпIэ чыпIэхэр ащызэхашэн, щэфакIоу яIэн алъэкIышIтхэм яхылыгъэ къэбархэр аугъоин, мэкъу-мэщым инвестициехэр кышIалхъан зэралъэкIышIт шIыкIэр нахъ кызырыкIоу агъэпсын (шэсэу атырэмкIэ, поручитель пчъагъэхэмкIэ шапхъэхэм къащэгъэкIэн) фае, тихэгъэгу мэкъумэщ продукцие кышIыгъэ хыжыгъэ хэрэм

IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэн, IэкIыб къэралыгъохэм продукциер къарамышIэу ахэм яехэр иугъэкIыгъэнхэм анаIэ тырагъэтын фае, ащ пае мэкъу-мэщымкIэ ВТО-м изээгъыныгъэхэм атетэу мэкъу-мэщым хэхъоныгъэ ышIыным къэралыгъом зэрэкIыгъэгъушIурэ амалхэр кызыфагъэфедэн, чIыгу Iахъхэр атегощэгъэнхэм яамалхэр къыдалыгътэн, ащ кIыгъоу хызымэтыр зэрэхъаным пае мэкъу-мэщым нахъ чанэу зыкъыщызыгъэIагъохэрэм чIыфэхэр аратын фае.

Темыр Кавказым иIофхэм язытет анахъэу тегъэгумэкIы. ШъыпкъэмкIэ, тихэгъэгу ирегионэу шэн-хэбзэ, культурэ зэфэшъафхэр зэрыллым лъэпкъ, дин зэгурыIоныгъэу илгыр хэгъэгум изыпкытыныгъэ фэIорышIэ. ФедерациемкIэ Советыр Кавказым иIофыгъохэм язэшIохын чанэу зэрэхэлэзэрыллым Iофыгъо дэгъоу шыт. ГушIыIэм пае, ар кIэщакIо зэрэхъугъэм тетэу ренэу Iоф зышIэшт Кавказ комиссиер зэхашагъ, законодательхэм я Совет иорганэу ар щыт. Комиссием ипшъэрылшъ шъхьалэхэр — Кавказым шыпсэурэ урысые гражданхэм яконституционнэ фитыныгъэхэмрэ шъхьафитыныгъэрэ кызырэдальгътэхэрэм яхылыгъэ къэбарыр угъоигъэныр ыкIи зэхэфыгъэныр, регионым хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным иIофыгъохэмкIэ Урысыем изаконодательствэ имониторинг зэхэщэгъэныр, лъэпкъ шыногъончъагъэм епхыгъэ правовой Iофхъабзэхэр нахышIоу зэхэщэгъэнхэмкIэ, лъэпкъ, дин джэгъогуныгъэр кIэбгъэблы зэрэмыхъушIымкIэ законодательнэ инициативэхэр къэгъэхъазырыгъэнхэр ары. Комиссием хэтхэр регионым исоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэкIэ къэралыгъо программэхэр зэрагъэцакIэхэрэм алыплъэштых.

Политическэ радикализмэмрэ экстремизмэмрэ игъом кыхэгъэщыгъэнхэм ыкIи ахэм апэуцужыгъэным мэхъанэшхо иI. НэмыкI лъэпкъым идин, икультурэ кыбгъурылон ыкIи пшIтэн фае нахъ, ахэр шыбгъэзые хъуштэп. Тиреспубликэ зэгурыIоныгъэрэ мамырныгъэрэ зэрилым тырэгъушхо. ШъыпкъэмкIэ, Адыгеим шыпсэурэ цыф лъэпкъ пстэуми ар ягъэхъагъ, регионным ихабзэ икьутэмэ пстэуми ялэпкъ политикэ ар къыкIэкIуагъ.

— Мы статяхэм тэ тызэ-ряплгырэр Урысыем и Президент ипрограммнэ заявленихэу ары, сыда Iомэ мыхэм социальнэ, общественнэ-политикэ, экономикэ Iофыгъохэр зэкIэ къащалэтыгъэх, тихэгъэгу хэхъоныгъэ ышIынымкIэ стратегическэ пшъэрылхэр ашагъэнэфагъэх. Ахэм зэу ахэхъэ демократическэ текIоныгъэу шыIэхэр лъыдгъэкIуатэхэзэ, цивилизованнэ лъэгэпIакIэм тынэсыным пае лъэшэу тилыгъ зэрэфаер. Президентым ыгъэнэфагъэх тихэгъэгу иэкономикэ зэхъокыныгъэ зэрэфэшIыгъэн фэе стратегическэ лъэныкъуитфыр — ахэр технологие пэрытхэмкIэ пэщэныгъэ пIыгъын зэрэплэкIышт стратегитфыр ары.

Технологическэ хэхъоныгъэр апшъэрэ мэхъанэ зилэ общественнэ, къэралыгъо пшъэрылхэу зэрэщытыр къыдгъуэрэIо, тыдегупшысэзэ ыкIи чэзыу-чэзыу ар гъэцкIэгъэн фае. Уахътэм димыштэжырэ ижырэ шапхъэхэм атетэу тэ нахыбэрэ тыпсэужы хъуштэп. Ау гушIыIэхэм татекIэу Iофым тынэсыным бэ ищыкIагъ. Непэ экономикэм идиверсификацие жъэжъ дэдэу макIо. Инновациехэм мэхъанэу яIэм хабзэхэм аIутхэр зэкIэ тегушIэх, ау федеральнэ хабзэхэр джыри ахэплъагъэхэп законопроектхэу, апэрэмкIэ, правэм ылъэныкъокIэ кыкIыхъэзэ, инновационнэ IофшIэныр зилэу-жыгъор къэзыгъэнафэхэрэм, ятIонэрэмкIэ, инновационнэ технологиехэм арылэжъэрэ предприятиехэм фэгъэкIотэныгъэхэу афашIышIтхэр кыдыдзылыгътэхэрэм.

Экономикэм кIэу кыыхахъэхэрэм стратегическэ мэхъанэшхо зэралэу кыдылгытээ, тиреспубликэ ипарламент законэу «Адыгэ Республикэм инновационнэ IофшIэныр шызэхэщэгъэным ехылыгъэ» зыфиIорэр 2007-рэ илъэсым

ныгъэ езыгъэшыт Iофхъабзэхэм мылкъу къафэтIупшыгъэным, инновационнэ проектхэм ягъэцкIэнкIэ субсидиехэмрэ субвенциехэмрэ алэ-кIэгъэхъэгъэнхэм яамалхэр ащ къетых, Iофэу ашIэрэм процент 50-м нахъ мымакIэр инновационнэ IофшIэным пэIузгъэхъэрэ предприятиехэм Адыгэ Республикэм икъэралыгъо мылкъу фэгъэкIотэныгъэ зыхэлъ уасэхэмкIэ бэджэндэу аратынэу кыдылгытэ.

Экономикэ амалхэр зэрэзэхъокыныгъэхэм емылгытыгъэу республикэм ипрединтияе пэрытхэр инновационнэ продукцием кышIамагъэкIэнэу пылтых, технологиехэмкIэ дэгъоу уIэшыгъэшт предприятиакIэхэр зэхашэнхэу рахъухъэ. Ахэм ахэплгытэ хъушт 2008-рэ илъэсым тыгъэгъзэ мазэм Адыгэ-къалэ щатIупшыгъэ заводыр — псэолъэпхъэ конструкциехэу «ВолДом» зыфиIохэрэр ыкIи блок-контейнерхэу «МобиКон» зыфиIохэрэр кыдызыгъэкIырэ заводэу илъэсым кыкIоцI квадратнэ метрэ мин 57-рэ зинэгъэ унэ шIыгъэным фытегъэпсыхъагъэр.

Кризисым тызэрэхэтым емылгытыгъэу инвестициехэр кызыфэгъэфедэн фае, хабзэхэм аIутхэм къаIо ахэр зэрэтищыкIагъэхэр, сыда Iомэ инфраструктурэр шIулкаеу гъэкIэжыгъэн фае, производствэхэм мылкъу ахамылхъэу непэ нэкъокъонхэмкIэ амалэу яIэхэр кызытырагъэнэжыным алъэкIыштэп, IофшIэнымкIэ типпредприятиехэм производительностыр псынклэу къащалэтын, хъарджэу ашIыхэрэм къащэгъэкIэн, инновациехэр нахъ псынклэу кызыфагъэфедэн алъэкIыштэп. Предпринимательхэм инвестиционнэ зэдэпсэуныгъэу адашIырэм зегъэушъомбгъугъэным тегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм шыпсэухэрэм унэхэмкIэ яIофхэм язытет нахышIу шIыгъэнымкIэ, ясоциальнэ амалхэм зыкъагъэIэтыгъэ-

Шәуджән районым инепәрә шылак

ЧЫШӘ ХАБЗЭМРЭ ШЫАКТЭМРЭ

РАЙОНЫР

ХӘХЬОНЫГЬАКІӘХӘМ

АФЭКІО

Муниципальнә гъэпсыкӀэ зилә «Шәуджән районым» ипашәу Хьуажь Налбий Ифшләрә илӀэситф хьугъэ. Аужырә илӀэсыр дунәе финанс кризисым кытыгъэ кыныгъохэм зэрәтефагъэм районым ихәхьоныгъэхәр кызытәриләжәгъэх пӀон плӀэкӀыштми, а пӀалӀэм кыкӀлоцӀ районыр ыпӀэкӀлӀымкӀотагъэхәу плӀытән плӀэкӀышттп. КызырәтӀуагъәу, гухәлӀышӀухәм ягъәцәкӀжьын нахь кыин зэрәхьугъәм емылӀытыгъәу, непә районым ишылакӀ зэрәзәхәщәгъәм, кьадәхьугъәхәм, кызытәзылажәхәрәм, тапӀэкӀлӀ гугъапӀәу ялӀэхәм кьатедгъәгушылӀэмә тшӀонгъоу Налбий упчӀә заулӀкӀә зыфәдгъәзәгъ.

— Тызыгъуаз нэмыкӀ районхәм ябгъапишӀмә, непә Шәуджән районым ипромышленнә производствә игъәкӀотыгъәу гъэпсыгъә, предприятиябз ит пӀон зэрәмылӀэкӀыштым. Арәу иштыми, тызыхәт илӀэсым пыкӀыгъә пӀалӀэм сьид фәдә зфәхьысыжьхәр фәпшӀынхә плӀэкӀыштым?

— Тызыхәт илӀэсым пыкӀыгъә мәзи 8-м кызырәгъәлӀәгъуагъәмкӀә, районым ипромышленнә производствә сомә миллиони 126-рә мин 887,1-рә зыосә продукция кыдыгъәкӀыгъ ыкӀи производствәм зэрәхәхьорәм ипсынӀлагъә проценти 111,1-м нагъәсә, а пӀалӀэм телӀыгъә прогнозхәу зыфагъәуцужыгъагъәхәр проценти 139,7-у агъәцәкӀжьыгъәх. ШыпкӀә, зәкӀәми зәфәдәу ИфшлӀәгъә ин кьагъәлӀәгъуагъ пӀон плӀэкӀышттп. ХәхьоныгъәшӀухәр зышӀыгъәхәр ыкӀи прогнозхәм алыкӀлӀыгъәхән зымылӀэкӀыгъәхәр ахәтӀы. ГушылӀәм пае, гъэрәкӀо иӀоныгъо и 1-м зэрәгъәпсыгъәгъәмрә джырә илӀэсым иӀоныгъо и 1-м зэрәщытыгъәмрә зәбгъапшӀэхәм, ЗАО-у «Шәуджән шә заводым» уасәхәм атегъәпсыкӀыгъәу проценти 159,6-м ыкӀи продукцием ибагъә тегъәпсыкӀыгъәу проценти 133-м нәсәу прогнозхәр ыгъәцәкӀжьыгъәх. ГъэрәкӀо иапәрә мәзий сомә миллион 58-рә мин 621-рә зыосә кьое тонн 445,5-рә кышыгыгъагъәмә, тызыхәт илӀэсым имәзий сомә миллион 93-рә мин 540-рә зыосә кьое тонн 592,5-рә кыдыгъәкӀыгъ, мәзий прогнозхәр проценти 141,1-м нәсәу ыгъәцәкӀжьыгъәх. Ар хәхьоныгъәшӀоу умылӀытән плӀэкӀышттп. Джащ фәдәу ООО-у «Шәуджән чырбышгъәжӀә заводым» сомә миллиони 2-рә мин 450-рә зыосә чырбыш мин 490-рә кыдыгъәкӀи, прогнозу зыфишӀыжыгъагъәхәр проценти 119-у ыгъәцәкӀжьыгъәх. Адыгә Республикәм икьәралыгъо унитарнә предприятиәу «Шәуджән ДРСУ»-м илӀәпылӀәгъу предприятиәу асфальт-бетоншӀи заводым сомә миллион 20-рә мин 673,1-рә зыосә мыжьокӀә-пшӀәхәо зәхәлӀәу тонн мини 6,8-рә ыкӀи асфальт тонн 14988-рә кыгъәхъазырыгъ, прогнозхәр проценти 173,1-у ыгъәцәкӀжьыгъәх. ИкӀәрыкӀәу зәхәщәжыгъә ООО-у «КӀәпгъәтхъ компанием» сомә миллиони 5-рә мин 63-рә зыосә продукция кыдыгъәкӀыгъ ылӀәкӀыгъ.

ГухәкӀ нахь мышӀәми, ООО-у «Адыгә паркәт» зыфилорәм прогнозәу зыфишӀыжыгъәхәр икьәу ыгъәцәкӀәжьынхә ылӀәкӀыгъәтп. Мәзийм кыкӀлоцӀ

паркәт квадратнә метрә 6200-рә кышыгыгъәми, гухәлӀәу зыфашӀыжыгъагъәм ар квадратнә метрә 2050-кӀә нахь макӀ. ЯлофшӀәкӀә кышпагъәкӀәкӀә арәп, япродукция шәфәкӀохәр кызырәкӀәупчӀәхәрәм кыкӀичыгъәшӀ ары нахь. КъашӀырәр нахьыбәмкӀә зыщәфшӀытыгъәхәр Москварә Санкт-Петербургрә адәт псәолӀәшӀ фирмәхәр ары шӀхьәам, ахәм ашӀәфырәм кышыкӀагъ. ООО-у «ШатӀыкӀом» сомә миллионрә мин 681-рә зыосә продукция мәзийм кыдыгъәкӀи, прогнозхәр процент 26-у ыгъәцәкӀжьыгъәх. Лым ыуасә кызырәдәкӀоагъәм ыпкӀә кыкӀәу кьашӀырә нәкулӀлӀәпкӀәхәм ауаси хәхьуагъ ыкӀи нахь лӀугъәкӀыгъуае хьугъә.

— Налбий, Шәуджән районыр чыгулӀәжыным кытырәмкӀә республикәм нәрытныгъәр шызылӀыгъәхәм сьидигъокӀи ашӀыцыгъ. Мыгъәрә илӀэсым пыкӀыгъә пӀалӀэм сьидә кыгъәлӀәгъуагъәр?

— ГъэрәкӀо бжыхъә кымафәр изыхырә ләжыгъәу апхыгъәхәм гектар 16924-рә арагъәуытыгъагъ. Ахәм ләжыгъә тонн 75312-рә кьатыгъ. Кымафәр изыхырә коцым гектар телӀытәу центнер 45,6-рә, хьәм центнер 40,1-рә кьарагъәтыгъ. Аш ишӀуагъәкӀә тиреспубликә пәрытныгъәр шытыубытыгъ. Джырә лӀәхьаным районым ичӀыгулӀәжьхәм тыгъәгъазәр лӀахыжы. ГурытымкӀә гектарым центнер 20,1-рә кыырахыжы. Ар гъэрәкӀо кьарагъәтыгъагъәм нахьыб. Мәкьумәш производствәм ылӀәныкӀәкӀә псәтүмкӀи тирайон пәрытныгъәр шызылӀыгъәхәм ашыщыкӀи ООО-у «Заря», ООО-у «Шәуджән агрокомплексир» ыкӀи СПА-у «Былымәхьор», шӀхъәзәкӀә предпринимательхәу А. Зәзәрәхьәр, А. Красножән, П. Крамаренкәр, А. Зәфәсыр, М. Абрәджыр, С. Бархатовыр ыкӀи Хь. Сихьур. Мы лӀәхьаным кьәкӀошт илӀэсым пае кымафәр изыхырә хьә гектар 250-рә ыкӀи рапсәу гектар 1250-рә апхыгъ. ЗәкӀәмкӀи хьә гектар 3900-рә ыкӀи коц гектар 12900-рә апхынуә чыгулӀәжьхәм гухәлӀәхәр зыфашӀыжыгъәх.

— Аужырә илӀәс зәкӀәлӀыкӀохәм тыдәкӀи инвестициәхәр гъәфәдәгъәнхәм мәхьанәшӀоу шыраты. КызырәтшӀошӀырәмкӀә, а Иофыр гъәтәрэзыгъәным шӀори шӀуәгъәгъәмкӀи, хәкӀыпӀәхәм шӀуәлӀәхьәу. Сьидә кыжыгъәдәхьугъәр?

— Муниципальнә гъэпсыкӀә зилә «Шәуджән районым» иадминистрация

мыжӀор кызышӀычӀахышт чыпӀи 3-рә чырбышгъәжӀә заводырә япхыгъә инвестиционнә проектхәр ыгъәхъазырыгъәх. Аш нәмыкӀәу республикә инвестиционнә программәу 2009-рә илӀэсым телӀытагъәм тегъәпсыкӀыгъәу гупчә район сымәдӀжӀыр гъәкӀәжыгъәным сомә миллион 12-рә мин 800-рә пәлӀуагъәхәшт. Къуаджәм социальнә хәхьоныгъәхәр егъәшӀыгъәнхәм телӀытәгъә программәм тегъәпсыкӀыгъәу давление цыкӀу зилә газрыкӀуапӀәхәр поселкәу Заревәм, кьутырәу Чернышевым ашагъәпсыгъәх, къуаджәу Мамхыгъә ипсырыкӀуапӀәхәр агъәкӀәжыкӀи, ХьатыгъужыкӀуае псы кычылӀышӀыпӀә шәгъәпсы, джащ фәдәу унәгъо ныбжыкӀәхәм ыкӀи специалист ныбжыкӀәхәм зычӀәсышӀтхә унәхәр ягъәгъотыгъәнхәм сомә мин 648-рә пәлӀугъәхәх.

— КӀәлӀәдӀжәкӀохәм яегъәдӀжән епхыгъә кыныгъәхәм непә районым уащылуӀкӀи плӀэкӀыштым?

— ШылӀәх аш фәдә кыныгъәхәри. 2002-рә илӀэсым псыр кызыеум кьутырхәу Кировырә ХьапәкӀәмрә федераль, республикә ыкӀи район бюджетхәм ямылӀыкӀу пәлӀуагъәхәзә ИофшӀәнышхо ашагъәцәкӀәгъагъ. УнакӀәхәр ашӀыгъагъәх, зәшӀошӀтхә псыр аӀәкӀагъәхәгъагъ, асфальт гъогу афагъәпсыгъагъ, фельдшерскә-акушерскә пункт афашыгъагъ. Яенәрә классым нәс зыщәдӀжәшӀыгъәхә кьоджә едӀжапӀәу псым зәшӀыгъәкӀәхәм ычӀыпӀәкӀә общеобразовательнә гурыт едӀжапӀәу КӀәлӀәдӀжәкӀуи 110-рә зыщәдӀжәшӀыр гъәпсыгъәныр гухәлӀ гъәнәфагъәм телӀытәгъә федеральнә программәм хагъәуоцугъагъ. Аш илӀәпсын пае 2002 — 2003-рә илӀәсхәм сомә миллиони 9,6-рә аӀә кырагъәхәгъагъ.

Мы лӀәхьаным а псәупӀәхәм яӀәлӀәдӀжәкӀо 70-рә ХьатыгъужыкӀәкӀә гурыт едӀжапӀәм шәдӀжәх. Километрә 15-кӀә кьәпәчыжӀә а псәупӀәхәм кьарыкӀырә КӀәлӀәдӀжәкӀохәр мафә кьәс автобускӀә ХьатыгъужыкӀәкӀә кьәшӀәх. Аш имызакӀоу, кьутырәу Кировым шышӀ кӀәлӀәдӀжәкӀо цыкӀылухәу нәбгырә 17 Краснодар крайм шышӀ станицәу Шәгъумә макӀох псыхьоу Лабә телӀ лӀәмыджӀ кӀәшӀагъәм икӀәхәзә. А кьутырхәм ашыпсәуэхәрәм бәрә район администрацием лӀәлӀүкӀә зыкыфагъәзәгъ ХьапәкӀәм шырагъәжыгъә едӀжапӀәр ухыжыгъәным фәгъәхыгъәу. Аш мылӀыкӀу пәлӀугъәхәгъәныр район бюджетым фәуӀкӀо чынуә шытәп. Адыгеим и Президентрә министрхәм я Кабинетрә лӀәлӀүкӀә зафәдӀгъәзәгъ едӀжапӀәр ухыжыгъәным ишыкӀәгъәшт сомә миллион 35-рә кьәгъотыгъәным пае кыддәлӀәхәмә тшӀонгъоу.

— Гъогухәм язытет ыкӀи цыфхәр ыгъәрәзәнхә ылӀәкӀынуә ахәр гъәпсыгъәхәм мәхьанәу илӀә кьәтмылӀәжыным ори ошӀә. Сьидә аш кьәпӀәлӀән плӀэкӀыштыр?

— Шәуджән районым республикә мәхьанә зилә гъогу километрә 166,6-рә лӀәмыджӀ 11-рә иӀ. Асфальт зытелӀхәр километрә 134,8-рә ыкӀи мыжьуакӀә зытетәкьуагъәхәр километрә 30,7-рә мәхьух. ИлӀэсым пыкӀыгъә мәзибгъум кыкӀлоцӀ асфальт зытелӀ гъогу километрә 20-рә метрә 362-рә агъәцәкӀәжыгъәх. Ахәм сомә миллион 34-рә мин 203,3-рә апәлӀүдгъәхәгъ. Аш шышӀу ки-

лометрә 9,2-рә Шәуджән районым игъогух, километрә 11,9-рә Красногвардейскә районым шәгъәцәкӀәжыгъәх. Республикә мәхьанә зилә гъогухәр ыгъыгъәнхәм мәзибгъум кыкӀлоцӀ сомә миллиони 6-рә мин 603,9-рә пәлӀуагъәхәгъ. А пӀалӀэм кыкӀлоцӀ сомә миллионрә мин 258-рә зыосә мыжьокӀә-пшӀәхәо зәхәлӀә кычылӀахыгъ, сомә миллиони 2-рә мин 399-рә зыосә мыжӀоу гъәушкьоигъә кьагъәхъазырыгъ, сомә миллион 18 зыосә асфальт-бетон тонн 14988-рә кьашӀыгъ.

— Адыгә Республикәм цыфхәм ИофшӀән кьафәгъотыгъәнымкӀә икьулыкӀу кытылӀыгъәлӀәсырә кьәбархәм кызырәгъәлӀәгъәорәмкӀә, ИофшӀән зымылӀәхәр зышӀыбӀәхәм Шәуджән районыр ашӀыш. А кыныгъәм епхыгъә Иофыгъәхәр район администрацием зәрихәхәу кьытшӀошӀы. КӀәкӀәу ахәм агугъу кьытфәшӀла.

— ЛӀәшәу тызыгъәгъумәкӀәхәрәм ар зыкӀә ашӀыш. Адыгә Республикәм и Президент ыкӀи министрхәм я Кабинет яунашӀоухәр дгъәцәкӀәжьхәзә, финанс кризисым пәуцужыгъәным ехьылӀәгъә штабәу нәбгыри 10 зыхәтыр районым шызәхәтшәгъ, аш ИофшӀән зэрәгъәпсыгъәшӀыт ехьылӀәгъә плани зәхәдгъәуцугъагъ. Штабым иапәрә зәхәсыгъо нафә кызырәшӀыхьугъәмкӀә, 2009-рә илӀэсым ибәдзәогу и 1-м ехьулӀәу предприниматие ыкӀи организацие зырызхәм чыфәу ателыгъәхәр атыжыгъәх, ау ахәтых бюджетым ичӀыфәу ателыгъм хәзыгъәхъуагъәхәри. Джащ фәдәу ИофшӀән зәфшӀыштыкӀәхәмкӀә цыфхәм фитыныгъәу ялӀәхәр предприниматие ыкӀи организацие зырызхәм зрагъәцәкӀәжырәр зәхәтфыгъ. 2009-рә илӀэсым ишышӀхьәлӀу и 1-м ехьулӀәу зэрәщытыгъәмкӀә, мылӀыкӀу ишыкӀә зфәшӀышӀафхәр зыгъәфәдәрә ИофшӀәпӀәхәм ләжәпӀәмкӀә зипӀалӀә икӀыгъә чыфә ателыгъәтп. Цыфхәм ләжәпӀәкӀә ипӀалӀәм ехьулӀәу ятыгъәныр зэрәзәхәшәгъәм сә сшӀхьәкӀә пхьашәу сылӀәшӀә.

ГухәкӀ нахь мышӀәми, ИофшӀән зымылӀәу районым исыр макӀәп. Цыфхәм ИофшӀән кьафәгъотыгъәнымкӀә район гупчәм иучет нәбгырә 495-рә хәт. ИофшӀән зылӀәкӀынуә районым исхәм япроценти 6,3-м ләжәпӀә зәримәлӀәм тимыгъәгъумәкӀын ылӀәкӀырәп. ЗычӀә кьәсӀогъә район штабым ИофшӀән тапӀәкӀә зыфәгъәхъагъәшӀыр бюджетыр, предприниматиехәм ыкӀи организациехәм прогнозхәу зыфагъәуцужыгъәхәр гъәцәкӀәжыгъәхәхәр, социальнә-ИофшӀән зәфшӀыштыкӀәхәм япхыгъә кыныгъәхәр кьәмыгъәхьугъәхәхәр ары.

— Налбий, шӀуәурайон исоциальнә-экономикә шылакӀә тапӀәкӀә хәхьоныгъәкӀәхәр егъәшӀыгъәнхәм шӀуәзәригъәгъумәкӀырәм ыкӀи аш епхыгъә Иофыгъәхәр зэрәзәшӀыхьәхәрәм тышыгъуаз. Сьидырә лӀәныкӀәхәр ара нахьыбәу гугъапӀәхәр зәшӀушхыхәрә, жьыгъәнафәхәрә?

(КыкӀәлӀыкӀорәр я 6-рә нәкӀуб. ит).

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ

Къяуалэхэрэр агъэразэх

ОАО-у «Россельхозбанк» и Адыгэ шьолыыр филиал иофисэу къуаджэу Хьакурынэ-хьаблэ дэтыр къызызлуахыгъэр илъэси 3 хъугъэ. Аулыр Бэллэ ащ пэцхыгъэ дызэри-хьанэу зыригъэжыгъэр мэзитлум ехъугъэ къодый. Ау тапэки ар Иофышлэ коллективым хэтэу мыщ цылэжыгъэ. Офисым цун-

раляющ зылоклыхъым, здырагъашти ыкли цыхъэ къыфаши Бэллэ ащ ычлэпэклэ арагъэжыгъэ.

Къуаджэм щылэ допoлнительнэ офисым къыдэхъуэрэм, хъхъоныгъэхэр ышлэхэм пае ыналэ зытыригъэтыхэрэм, Иоф зэришлэрэ шыкыкэм Бэллэ къатедгъэгуыцлагъ.

— Мэкъумэщ хъызмэтым щылэжыгъэр цыфхэм ахъшэ чыфэ хабзэм къызэрэлахыштыр гъэпсынклэгъэным фэшл къуаджэу Хьакурынэ-хьаблэ ОАО-у «Россельхозбанк» и Адыгэ шьолыыр филиал иофис къыщызлуахыгъ. Тэ тизактоп, республикэм ичлэпэ зэфэшхьафхэм ахэм Иоф ащашлэ.

Илъэсищым къыклокл хъхъоныгъэ горэхэр тилэх хъугъэ. Мэкъумэщ хъызмэтым фэгъэ-хыгъэ проектым имызакъоу, унэшъуаклэу къыдагъэкыхэрэм ателытагъэу кредитхэр зэраттыхэрэм нэмыклэу, цыфхэм яахъ-щэхэри тибанк шафыгъынхэ фитых. Иоф егъэжыгъэкэм сыдигъуи бэ къыпкыдэр, ау непэ тлэу тытеуцагъэу пльытэн пльэ-кышты. Кыхъэгъэщынэу сыфай тибанк къеуалэхэрэм япчъагъэ къызэрэхахъорэр, мы уахътэм ахэр нэбгырэ 700-м къехъул.

Агропромышленнэ комплексым епхыгъэу лэжыгъэр организациехэр, предпринимательхэр, ахэм анэмыклэу иунагъо хъхъоныгъэ езыхъэшшы зышлоигъохэр,

ар зэблахъужыу къызэрэхэклэрэр маклэп. Иофэу рыхъыжыгъэм тэфэшт ахъшэр тэрэзуу къымылгытагъэу, башэ зыштэнэу зылохэрэри е мэклашэу къызыдзгъэхэри къытфэклох. Ахэм тиофышлэхэр адэгущылэх, Иофыр зытетыр агурагъало, чыфэр афагъэнэ-фэгъэ уахътэм къызэрэтыжыкын фаер арало, ахъшэтелыхъэу ащ фэхъуштыр зыфэдизыр къафалыгътэ. Уиунэгъо Иоф пае ахъшэу пштэрэм тель процентхэм ащы-щэу 10-р хабзэм зэрэпфигъэгъу-рэр зымышлэхэрэри къытэуаллэх. Хэткли зэрэнахъ гупсэфынэу илъэлу фэтэгъэцэклэ.

Унэм уисыклэ чыфэм пылэ Иофхэр пшлэштэп. Ахэр игъэ-клотыгъэу цыфхэм къафэзы-лотэшт специалистхэр тэ тилэ-хъшэ, къаклорэ пэпчэ Иоф зэрэ-дэтшлэшттыр, тызэрэдэлэпшлэшттыр сицыхъэ тельэу къэсэлэ.

— **Сыд фэдэ чыплэ гъэло-рышлэжыгъэлэхэм ащыпсэурэ унагъохэр ара нахъ чанэу чыфэхэр шгулызыхыгъэр?**

— Ахэр Хьатыгъужыкыкэе, Дукмасов, Хьакурынэ-хьаблэ,

къытэзылуагъэ щылэп. Тызэгурэ-ло, Иофым тызэдеусэ, сыд фэдэ Иофыгъуи зэдызэшлэгъэ.

— **Бэллэ, хабзэм ахъшэ чыфэ къылахын амылэклэу, зтеуцогъаху лажыгъэрэм зыфае-хэм фэдиз къаратэу зыгорэ чыфэхэр маклэхэн.**

— Ащ фэдэм тэ кредит етты-нэу тыфэмеклэ арэп зы-клэхуэрэр. Тэ хэти тыдэлэнэу ты-хъазыр. Ау зигъот маклэу, чы-фэм игъом къезгъэгъэзжыкын зымылэкыхыштыр зэрэшылэхэри гъэнэфагъэ. Тэри хабзэу къэралыгъом шызеклохэрэм атетэу тэпсэу ыкли тэлажыгъэ. Зэхэдз тымышлэу зэклэми ахъшэ чыфэ яттын тыфитэп, изын къызы-татыклэ, къызэрэталоу тызеклошт. Тэ дгошхэр хэбзэ ахъшэ, чыфэр — чыфэшэ, птыжыкын фае. Ар зыфызэшлэмыкыштыкын хабзэм чыфэ ритынэу фаеп.

Тэ цыфыгъэклэ ар къыдгурэло, ау хабзэм зигъот маклэхэми лэпылэгъу афэхъуэу ышлэнэу унашэ ештэфэклэ, тэри ти-шлуагъэ ядгъэкыхыштыр.

Ау «сэ ястыжыкын силэп» плоу ушысынри тэрэзэп. Зыгорэ зымылахэ щылэп. Амалэу цыфым илэхэр къытфилуатэхэмэ, чыфэ еттышхунэу къыхэкълэуи мэхъу.

— **Офисыр зылажыгъэрэм къы-щегъэжыгъэу цыфхэм яцы-клэгъэ Иофхэм анауагъэхьанэу сыд фэдиз ахъша алэкълэжы-гъэхьан шгулэкыхыгъэр?**

— «Агропромышленнэ комп-лексым хъхъоныгъэхэр егъэ-шлыгъэныр» зыфилорэ лэпкэ проектыр заштагъэм къыщегъэ-жыгъэу къоджэдэхэм «Россель-хозбанк» икьутамэхэм зафа-гъазуу рагъэжыгъэ. Мэкъумэщ хъызмэтым зыкэгъэлэтыжыкы-гъэным фэшл ащ илэжыкылохэм 2008 — 2012-рэ илъэсхэм лэпылэгъоу ягъэгъотыгъэн фаем фэгъэхыгъэу къэралыгъо про-граммэм къызэрэдильгытэрэм те-зуи цыфхэм Иоф адэтгъшлэ. Нэб-гырэ мин фэдизмэ яунэгъо хъыз-мэт халхъанэу чыфэхэр ятты-гъэх, ар миллион 88-м ехъу. Фер-мер 40-м ехъумэ ялэлухэр афэд-гъэцэклэгъэх, миллион 33-м ехъуклэ лэпылэгъу тафэхъугъ. Тех-никэ къырашэфынэу сомэ мил-лион 11-м ехъу, агрокомплекс-ым ипредприятиехэм миллион 65-м ехъу алэкълэдгъэхьагъ. Бы-лымхэр зыщылагыштыр къақыр-хэр рагъэкълэжыкынху мин 49,4-рэ, потребкооперативхэм — мин 13,3-рэ чыфэу яттыгъ. Ахъшэ чыфэу зэкълэмкли цыфхэм ят-тыгъэр сомэ миллион 564-м ехъу.

Тапэкли хэти тыдэлэжыкыным тыфэхъазыр ыкли тиофис къэтэ-гъэблагъэх. Иоф зыдатшлэхэрэм зэкълэми тхъашъуегъэпсэу ясэлэ, тапэкли тызэгурэлозэ тызэдэлэ-жыгъэнэ сэгугъэ.

— **Тхъэм шъуигухэлхэр къыжыгъэжыгъэху.**

Сурэтым итхэр: **Иофшлэкло коллективым шышхэр.**

Чаным зыфаер къыдгэхъу

Унэшхоу сурэтым ишгулгъагъорэр зышлыгъэр Валерий Аге-евыр ары. Нахъ дахэрэ, нахъ дэгъурэ поселкэу Заревэм дэ-тэп плэми ухъмыукоуноу къысшлэшлэ. Унэм ыклоклхэри ыш-хы агъэпсыгъах, зэшхъэгъусэхэу Надеждэрэ ежыгъэрэ илъэсыклэм тэфэу ащ члэхъажыгъэ зэрэшлоигъор къытагуагъ.

Псэуплэм ичлэплэ администрации Валерэ анахъ клэлэ ча-нэу поселкэм дэхэм зэрэщыщыр шытагъэшлагъ. Былым-хэр ылыгъых. Ахъшэ чыфэ хабзэм къылихыгъэ, ахэр зыщи-лыгъыштыр къақырыри ыгъэпсыгъ, унэм ришыллэшт Иофхэри ыгъэцэклэгъэх.

Надеждэ къалэм къышыгъу гъэи шаплугъ, ау клэлэ гохъ лэжыкылоу зельэгъум ыкли унагъо зэдашлэнэу зэрэфаер къызырелом, селом шыпсэуштыр, ащ кыгъоу игыашлэ ри-хыным къезгъыгъагъ. Зэшхъэгъусэхэм непэ сабытлэу зэдаплэ.

Хулыфыгъэ лэжыкылоу зэрыс унагъом кыхъухъэрэ шъэ-ожыгъэхэр ятэхэм ыкли ятэжыгъэм афэдэ мэхъух. Ахэм ашлэрэм лыплэхъэхэу, яцлыкыгъом къыщегъэжыгъэу адэлэпыхъэхэу, унэгъо хъызмэтым хэшылкы фырялэу ыкли тегъэпсыхъагъэ-хэу къэтэгъых.

Валерэ ятэу Анатолий Иоф имылу, зыгорэм ишгыпкызу пымылгъэу пльэгъуштыр. Иунагъорэ исабийхэмрэ афэпсэугъ. Ылэклыхыштыр ышлагъ. Хэбзэ Иофым даклоу илъэсыбэ хъугъэу бжыгъэр ехъух. Анатолий Чернобыль къыщыогъэгъэ атом электростанцием тхъамыклагъоу къызыдихъыгъэхэм ядэ-гъэзыжыкын хэлэжыгъэхэм ащыш. Ипсауныгъэ ащ къыщи-зэщыкыуагъ, Чернобыль щылэгъэ клалэхэм зэхашгъэ рай-он общественнэ организацием ипашэу илъэсыбэрэ лэжыгъэ, бэмэ ишлуагъэ аригъэкыгъ. Непи ар ыгуклэ загъэрэп, бжыгъэ-хэри чидзыгъэхэп, зэрилгъэклэу ишлуагъэ къегъагло, лэжыкыло.

Ащ фэдэ тым чыжыгъэу клэрыкынуу фэягъэп Валери. Гьогур азыфагоу, янэ-ятэхэм яунэ пэчлынатлэу ежы иуни къышишлыгъ, ахэм ыналэ зэрэтегыштыр къыдилытагъ.

— Къыныба селом удэсыныр ыкли ушыпсэуныр? — тлуи ащ тызеупчылэм, акылыгъи, лушыгъи хэлэуу къытиложыгъ.

— Псынклагъоп. Мыщ пшхъэ фэмышлэжыгъэр шыбгъо-тырэн. Тапэкли нахышлугъэп, лэжыкылоу къыттефагъэр маклэу, етлани игъом къытамытыжыгъэу бэрэ къыхэкыгъ. Джы къоджэдэхэм хабзэр дэгъукаеу лэпылэгъу къафэхъу. Чыфэр птыжыкыныр псынклагъоп шъхъаеу, узшыфаем зэгъэулугъэу хабзэм ахъшэ къызыуитыклэ, ар хэклэплэ мэхъу. Сэ сшхъэклэ слэу сытэзыгъэуцорэр, сиунэгъо хъызмэти зэрэзэхэсцагъэр хэбзэ ахъшэ чыфэр ары.

Валерэ мазэ къэс сомэ мин 12 чыфэм шыщэу зытыре-гъэкыжы. Ащ пае умышхъахэу улэжъэн фае. Зэшхъэ-гъусэхэр Иофхэм апылгъэхэу мафэр макло.

Мы уахътэм щэ килограммыр сомэ 8,5-клэ ащашэфы, ащ хабзэм сомитлэу компенсациеу къытыредзэжы. Щэм къыпэклакылоу ары зэрэпсэухэрэр. Джарэуштыр якыарыуклэ мэлэжыгъэх, ашхъэ алыгъыжы.

Ахэм къызэралорэмклэ, ерыуаджэу гьогум утемытымэ, се-ломи, къалэм нахъ мыдэу, ушыпсэун пльэкыштыр. Надеж-ди ащ къезгъыгъ, къоджэ шылаклэм есэгъ. Унаклэм шхалэр, узшышчыештыр унэхэр, залышхо, фэло-фэшлэ зэфэшхъаф-хэр зыщыбгъэцэклэштхэ псэуалэхэр хэтых. Автомашинэр зычлэбгъэуцожыштыр гаражыри ыбгъуклэ къышты.

Агеев унагъор Иофхэм къагъэщынэрэп. Унэу ашлыгъэм члэхъажыкынхэклэ къэнагъэри бэп. Ежыгъэр джыри ныбжыкылэ, якыарыу из. Селом къыдашэрэ газыр ячэу гъунэ реклоклэ. Унэм ар зырашэлэжыкылоу гумэкыгъошхо ялэжыштыр.

Тхъэм агу илхэр зэкклэ къадэгъэхъу, ясабийхэм адегъат-хъэх.

Сурэтым итхэр: **Агеев зэшхъэгъусэхэу Надеждэрэ Ва-лерийрэ унаклэу ашлыгъэм клэрытых.**

унэ Иофшлэплэ къызылузыхынэу, автомобиль къэзышэфынэу фае-хэр ары тэ къытэуалэхэрэр. Пен-сием нэсыгъэхэри таджэ къэ-клох.

Банкым нэбгырэ 11 щэлажыгъ. Зэдэлужыкы, зэгурэлэу, зэфэса-кыжыкы. Ахэр зэкклэ цыфэу къытфаклорэ пэпчэ дахэу пэ-гъокыкы, зыфаер фашлэ, агъэразэ. Тибзылфыгъэхэм бэрэ «тхъау-егъэпсэур» къалэжыкы. Адрэ офи-схэм ялытыгъэмэ, тэтыер нахъ ыужылоклэ къызылуахыгъэмэ ащыш, ау тиоф зэрэклэжыкыным тишгыпкызу тыпылэ, къыддэ-хъунэуи тэгугъэ.

— **Къуаджэм щыпсэурэ унагъохэм сыд фэдэ лэпылэгъуа анэжыгъэсын шгулэкыхы-щытыр?**

— Къуаджэхэм ащыпсэурэ цыфхэр яунагъоклэ Иоф гъэнэ-фагъэ горэм пыхъэштхэмэ, ащ икызылэхын ыкли иегъэжыгъэн пэлухъашт ахъшэр тибанк ра-хын алэжыкыштыр. Ащ пае шлэ-гъэн фэе пстэур къытфэклорэ цыфхэм икыоу агурыгъэгъало. Зым къақыр е теплицэ ышлы-нэу, адрэхэм чэмы е чэтэ ащэ-фынэу кредитхэр аштэх. Чыфэр зыфэдизыштыр ежыгъэм къыхахы, ау ятхылыгъэр дгъэпсыхэ зыхъуклэ

Мамхыгъэ чыплэ администра-циехэм ахъхэрэ псэуплэхэм ащылэхэр арых. Мы лэжыкыным унэгъуабэмэ ячлыу лажыгъэр ежы-гъэрэу алэжыкыжыкы. Бэджэндэу чыгъухэр зыштагъэхэри маклэп. Ахэм ащышхэм чылапхъэхэр, гъэстынышхъэхэр къырашэфынэу, пхъэн лэжыкыным е лухыжыгъом пэлуагъэхьанэу ахъшэ чыфэхэр ятэтых.

— **Игъом чыфэм къырамы-гъэгъэгъэжыгъэу бэрэ къыхэкла?**

— Хъау. Къытфаклохэрэр зэкклэ цыф дэгъух, Иофым хэлхыр икыоу агурыгъэгъало, ежыгъэм зэхашыкы зыпымыгъэу ахъшэр тлэклэ-тлэклоу къэптыжыкымэ зэрэнахышлур. Игъом къатыжыкы, етлани нэмыклэ Иоф горэхэм апаи банкым ахъшэ рахы.

Ау етлани зыгорэм илэжыгъэ шлоклодэу, чыфэр къымытыжыкы-шъоуи къыхэкылы. Ащ фэдэ зыхъуклэ Иофыр зытет шыпкыр тиофышлэхэм ауплэжыкы, чыфэр къызкымытыжыкырым иушхъа-гъу зэрагъашлэ. Егъэзыгъэ хъу-рэм тыдэгущылэ, Иофым хэклэплэ къыфэтэгъоты. Цыфым амалэу илэхэм ялытыгъэу чыфэр къыз-зитыжыкын фэе уахътэм фыхэд-гъэхон тыфит.

«Къэстыжыкыштыр силэпышгъ»

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ

ПШЪХЪЭ ПЫГЪЫЖЪЫНЫР ПСЫНКЛАГЪОП

МО-у «Заревскэ поселением» псэуплэ зэфэшъаф-хэу 10 хэхъэ. Поселкэу Заревскэ зэкIэм анахъ ин, нэбгы-рэ минищым ехъу шэпсэу. Тыдэкли фэдэу мы поселением шыпсэухэрэм шылэкIэ дэгъу ялэу кэаплон плэкIыштэп, хэти зэрлэкIэу ышхъэ хехыжы.
Чыплэ администрацием цыфхэм ящылакIэ зыкыгъэ-ИзыгъэнымкIэ ылэкIыштыр ешIэ, Iофыгъуабэмэ ауж Ит. Чыплэ зыгъэорышIэжыплэм ипашэ игуадзэу Татьяна Ковальчук цыфхэм янепэрэ шылакIэ, социальнэ Iофхэм язытет, охътэ кынэу зэкIэм тызэрытыр чыгулэжъхэм зэрэзпачыхэрэр кьедгъэлотагъэх.

— Чыплэ зыгъэорышIэ-жыплэхэм хабзэм фитыныгъэ-хэр нахъыбэу кьаритыгъэхэм, ахэр зэрэбгъэцкIэшт ахъщэр кызырафимытIупшыгъэм кын тигъэлэгъу, джы тIэклэ нахъ тшхъэ кэатIэти Iоф горэхэм тапылгышъоу едгъэжыгъэ кьоды, — кытиуагъ Татьяна. — Цыфхэм мылкъоу ялэм тефэрэ хьакъулахъхэр, чыгухэр зылэжыхэрэм кьахэкIыхэрэр нахъыбэу кытIэклахъэхэ хъугъэ. Ары тызышыгугырэри цыфхэм ящыкIэгъэ фэлэ-фашIэ горэхэр дгъэцкIэнхэмкIэ.

Гъэ кьэс тибюджет хэтэгъа-хэх анахъ мэхъанэ зиIэ Iофыгъоу дгъэцкIэштхэмрэ ахэм апэлухъашт ахъщэр зыфэдиштымрэ. Шъхаем, амал уимы-Iэу епхыжыагъэр пфэшIэна! Тызыхэт илээсым поселкэм итгъоухэм ашыцзу 3-р дгъэцкIэжыныхэу итхъухъагъ, ащ нэмыкIэу гъогу гъунэхэм атет электрическэ остыгъэхэр кьэ-гъэблэжы. Ар апэрэ кьэбар гушIуагъохэм ашыц. Ахэр зэрэдгъэцкIэхэрэр хьакъулахъэу цыфхэм кьахэкIырэ ары. Дотациеу кытатын фягъэр апэрэ илээсныком кьагъэгушъу гумэкIыгъоу тыхэтэгъ. Джы кьыднэсыгъэ ахъщэ тIэклэхэм кьэтыгуоигъэхэри ахэдгъэуа-гъэу джары тызэрэспэрэр.

— Хабзэм дотациеу кыт-фитIупшырэмкIэ упсэун плэкIыштэп, — еIо администрацием икономистэу Ольга Чумаковами. — Ар зыфэдиштыр кьэсIон: кьутыркхэм ашыпсэу-рэ нэбгырэ пэпчэ илээсым сомэ

80. Ащ фэдэ хэбзэ Iэпылэгъу-рэ Iэпылэгъоу Iогъуае, джары тэр-тэрэу хэкIыплэхэр кьэдгъотыхэу зыкIедгъэжыагъэр.

Заревскэ поселением тыз-кIом цыфыбэмэ талуклагъ ыкли тадэгъушылагъ. Кытфалотагъэри бэ. Непэ ахэм ящылакIэ мыхъо-псагъоми, уахътэм кызыди-хырэ зэхъокIыныгъэхэм псэу-кIэшIум фицэнхэу мэгугъэх.

Демократие гъэпсынми, кри-зис зэпычынми ахэфэгъэ цыф-хэр якьарыу кызырэхъэу шы-Iэх. Унагъохэр зышыгугырэхэр ячэмхэр ары, шэу кьаклахырэ шэфакIохэм араты. Цыфхэм ячIыгу Iахъхэр алэжыжыкх, бэджэндэу зытыгъэхэри шыIэх. ЦыкIу-цыкIоу шылэкIакIэм есэх.

Поселением еджэпIищ кы-хеубытэ, ау кIэлэеджакIохэм япчъагъэ кышыкIагъ. Шыла-кIэр кын зыхъукIэ сабыйхэр бэу кызырэхъыгъэхэр гъа-шIэм бэшIагъэ кызыгъэнэфа-гъэр. КIэлэегъаджэхэм ыкли са-быйхэм янэ-ятэхэм ялэпылэгъу-кIэ еджаплэхэр зычIэт унэхэр зэралэкIэу алыгъых. Мыгъэ Чернышев еджаплэм АР-м и Президентэу ТхьакIушынэ Ас-лъан иунашъокIэ Iэпылэгъу ин кызырэфашIыгъэр цыфхэм ягуап.

Заревскэ поселением цыф-хэм кызышыIэзэхэрэ чыпIищ-мэ Iоф шашIэ. Поселкэм дэтыр анахъышIу. Чернышевымрэ Михайловымрэ ашыIэхэм Iэз-гъу уцхэр цыфхэм кьафашэн

алэкIырэп. Ахэм Iоф ашы-зышIэрэ бзыль-фыгъэхэм цыф-хэр инэу афэра-зэх, сыда Iомэ амал зэралэкIэ сидигъо яклла-гъэхэм кьафэ-гумэкIыныхэу хьазырых.

Культурэм и Унэу Заревскэ дэтым тапэкIэ цыфзэхэхэ гъэшIэгъонхэр шырагъэкIокIы-штыгъэх, спорт-зал дэгъу хэ-тыгъ, ныбжы-кIэхэм якIоплагъ. Непэ ар Iыгъэ-кIэ, бгъэкIэжыны хъумэ мылкъоу пэлухъаштыр бэ, ащ фэдэ амал чыплэ администрацием иIэп.

Аужырэ илээсхэм кIэлэцIы-кIу Iыгыплэм Iоф зэримышIэ-рэми изэрар кьэкIо. Ари зыпкэ игъэуцожыгъэн фае. Хэбзэ Iэ-пылэгъу Iофым кыхъамыхэмэ, а псэуэр зэшIопхыныр кын мэхъу.

Анахъэу цыфхэр зышыгу-шIулыкхэрэр Заревскэ Черны-шевымрэ газыр кызырэнэсы-гъэр ары. Мы уахътэм етIупшы-гъэу трубэхэр зылыгышт гъучI пкьэхэр чыгум хагъэчыкхыкх. ПсэупитIуми газым изэбгыры-шын пылгышт кооперативхэр ащызэхашагъэхэу чанэу Iоф ашIэ. Цыфхэм документхэр агъэхъазырых, яунэхэм газыр зэрарашIэжыныу проектхэр арагъэшIых.

— ТичIыплэ администрацие ипашэу Алла Кочеровам чаны-гъэ кызынхъагъа газым икьэ-кьудын тефэшт ахъщэр феде-ральнэ программэм пхырири-гъэгъэкIын ылэкIыгъ. Ащ кы-

хэкIэу пкIэ хэмылгъэу газ лишиер кьытфашIы. Iоф-хэр псынклэу лъэкIуатэх, ГРП-хэр агъэуцух, — кы-тиуагъ Татьяна.

Чыплэ хьызмэт-шIаплэу ООО-у «Зарево» зы-цIэм ипа-шэу Къэ-гъэзэжъ Мурат

ихъатыркIэ зэхъокIыныгъэ гор-рэхэр поселкэм итеплгъэ зэрэ-фэхъухэрэр нэрылгъэу. Заре-вэм удэмыхъэзэ, уиджабгъу лъэныкьокIэ хьамэр шыт, ащ дэт псэуалэхэр кьагъэкIэжы-гъэх, ядэпкыкхэри, ашхъэхэри зэблахъугъэх. Ятеплгъэ дахэ, гу-лэтыплэу кьэлъагъох. Илээсы-бэ хъугъэу тэрэз-тэрэзэу амы-гъэцкIэжыгъэу унэу чыплэ ад-министрациемрэ хьызмэтшIа-плэм ипециалистхэмрэ Iоф зы-шашIэрэр мы уахътэм агъэкIэ-жы. Пчъэ-шъхъаныгъупчъэхэр зэблахъугъэх, европэ шапхъэ-хэм адистгъэу унэу кIоцIхэри кьагъэдэхъагъэх. ХьызмэтшIа-плэм сыд фэдэ кыныгъуи зэпи-чи, ылэ пытэу зэрэтеуцагъэр цыфхэм ягуап.

— Мурат ренэу тIэпылэгъу, — аIо администрацием иIофышIэхэм. — Ар чыплэ ад-министрациемкIэ депутатэуи хэтэгъыгъ. Джащ фэд фермэр цIэрылоу ОтэщыкIо Аслъани. Александр Чувилко, Сергей Бархатовыр, Гуменной зышыхэу

Сергейрэ Анатолийрэ, Петр Виднэр, Георгий Романовыр тызышыгугыкхэу, Iэпылэгъу кьытфэхъухэу тIэIэ кIэлэ лэжъа-кIох.

Чыплэ администрацием зэ-кIэ иIофышIэхэм зи кызыты-рамыгъанэу Iоф зэралэхэрэр ти-нэрылгъэу хъугъэ.

— Хьакъулахъхэр кьэу-угъоинными Iофыбэ пылгъ, — еIо Татьяна. — МэкъэгъэIу тхылыхэр тэр-тэрэу цыфхэм кьафетэхъакIых, социальнэ Iо-фышIэхэр кызыдэтэгъэIэпы-Iэх, документхэр икIэрыкIэу тэгъэпсыжыкх. Я I31-рэ уна-шъор кьыдэкIыфэкIэ бэп зи-унэ проект гъэнэфагъэкIэ зы-шIыгъэр, чыгу зэриIэр языгъэ-тхыгъэр, псыр, нэфынэр... Джы ахэм зэкIэм тхылыхэр апэ-тэлъхъажыкх. Ахэр шымыIэхэу цыфым ытыштыри зыфиты-штыри кьэшIэгъоагъэх. Джа-ры тэр-тэрэу фэдэу кызыфэт-хъыжыны тлэкIыштыр джы нэс икьоу зыкIэтымыгъэфедэшъу-гъэр.

Программалэхэр тигъашIэ кыхъахъагъэх, правовой-нормативнэ шэпхъакIэхэр зэрэхэгъэ-гоу ашагъэпсыгъэх, фитыны-гъакIэу кытатыгъэ пэпчэ екIо-лакIэхэри джы нэс кыфыхэт-хыгъэх.

Мы уахътэм анахъ Iоф шъха-Iэу ялэхэм ашыц поселкэм иплан арагъэшIыныр, ежъ уна-гъохэм яунэ гъэстыныкхэ шхуантIэр зэрэралэхэнэу яунэ проектхэр агъэпсынхэр.

— Тапэки тиамалхэм зэра-хэдгъэхъоштым тыпылгышт. Поселением хэхъэрэ кьутыркхэм ашыпсэухэрэм нахъ ящыкIэгъэ Iофыгъохэр мэкIэ-макIэу дгъэ-цакIэхэзэ тшIышт. Анахъ кы-ныгъохэр кьызытэныкIыгъахэ-хэу сэгугъэ. Тызытехэрэ гъо-гум цыфхэм шылэкIэ гупсэф-рэ хахъохэмрэ кьафихъын-хэу тежэ, — нахъышIум шы-гугъэу кытиуагъ бзыльфыгъэ чаным.

Сурэтым итхэр: **Заревскэ поселением иадминистрацие ипашэ игуадзэу Татьяна Ковальчукрэ (шыт) экономистэу Ольга Чумаковамрэ.**

ГЪЭСЭНЫГЪЭР

Шэуджэн районым ит кьутырэу Чернышевым гу-рыт еджаплэ зыдашыкхъагъэр илээс 40-м кьэ-хъугъ. А уахътэм кыкIоцIэ зэ нэмыIэм гъэ-кIэжыны Iофхэр мыщ цызэшIуахыгъэхэп. Ау еджа-плэр кьабзэ, илээс кьэс яамал кызырэхыкIэ ащ хэлэзыхъажыкх, гъэцкIэжыны Iофхэр шызэра-хъэх. Ары шъхаем, пчъэ-шъхъаныгъупчъэхэр жы хъугъэх, столхэр, пхъэнтIэклухэр зэхэ-тэкъуагъэх.

БэмышIэу мы еджаплэм тыщылагъ. Ащ ипа-шэу Галина Потешкина аужырэ уахътэм яIофхэр нахъышIу зэрэхъугъэхэр кыт-фитIотагъ:

— Илээс еджэгъур зышэедгъэжъ-штым тефэу Адыгэ Республикэм и Пре-зидентэу ТхьакIушынэ Аслъан тиеджа-плэ шылагъ. Сабыйхэм, ахэм янэ-ятэ-хэм, тэри ащ инэу тигъэгъушIуагъ, сы-да Iомэ тишыкIэгъэ дэдэ шIухъафтын-хэр ащ кытфитышIыгъэх. Ахэр — клас-сицизмэ ачIэдгъэуцогъэ столхэр ыкли пхъэнтIэклухэр, кIэлэеджакIохэр рызет-шэнхэу «Газелыр» ыкли тренажерхэр.

ТхьакIушынэ еджаплэм изытет зэрэ-мыдэгъур зельэгъум, Iэпылэгъу кызы-рафэхъуштыри кьариIогагъ. Еджаплэм

идиректор кызыриуагъэмкIэ, ащ зы класс тельытагъэу компьютерхэр, пIырагухэр кьафашIэфынхэу, спортплощадкэ кIэу кьафашIынуу, котелхэр зычIэт фэбаплэ кIэу кьафагъэпсынэу кыгъэгъугъагъэх.

— Iофэу тызэрыгушIэгъагъэхэм ашыщэр кытфагъэцкIэгъахэ, — кы-тиуагъ Галина. — Еджаплэм чэу кылуа-гъэуцоу рагъэжыагъ, шагум асфалыт зы-щытемылгыгъэ чыпIэхэм кьатыралъ-хъагъ, кьыдэхъагъум ыбгъукIэ автомо-билэу еджэплэ шагум кьыдахъхэрэр ша-гъэуцухэзэ ашIынэу мы мафэхэм гъэуц-плэ шагъэпсы.

Еджаплэр кызызэIуахыгъэм кыше-гъэжыагъэу зэрамыгъэкIэжыгъэр кьыди-лгыти, ащ ипчъэ-шъхъаныгъупчъэхэр, иджэхашъохэр ыкли унэу зычIэгъым ыш-хъэ зэблахъунхэу Президентым министр-хэм унашъохэр афишIыгъэх.

Пъэшэу агъэгъушIуагъэх

— ТхьакIушынэ Аслъан лъэшэу тызэ-рэфэрэзэр «Адыгэ макъэм» инэкIубгъо-хэм кьащытIо тшIоигъу. Бэ кьытфиты-гъэри, джыри кьытфитышIэнэу тыкызэ-ригъэгъугъагъэри. Тэ талэныкьокIэ са-быйхэр гъэсагъэ хъунхэм пае зи кьызы-рэзытетымыгъэнэштыр кьэсэIо, — еIо еджаплэм ипашэ.

Чернышевым дэт еджаплэм сабын 109-рэ шеджэ. Ахэм ашыщэу 18-р гъунэ-гъу кьутырым кыкIыкхэзэ мафэ кьэс еджаплэ кьэкIох. Галина Потешкина кызыриуагъэмкIэ, кIэлэцIыкIухэм якьэ-шэни, ящэжыны кын кыпэкIы, авто-

бус зиIэхэр агъэгъумэкIынхэу мэхъу. Мы уахътэм «Газелым» итхылыхэр агъэ-псых, шIэхэу ащ еджаплэхэр зэришэ-хэу ригъэжышты.

Джащ фэдэу фэбаплэм ишIын мазэ-кIэ кьаухынуу кьагъэгъугъэх. Ару зы-хъукIэ, кьутырым кьыдащэрэ газыр апэу кызынэсыштытхэм еджаплэр ашыц.

Сурэтхэм арытхэр: **Чернышев еджаплэм ипашэу Галина Потешки-нар; Президентым кьафаригъэщэ-гъэ мебелир классхэм ачIагъэуцо-гъах.**

ШЭУДЖЭН РАЙОНЫМ ИНЕПЭРЭ ШЫПАКИ

2009-рэ илъэсым Шэуджэн районым имэкъумэщ хъызмэтшлалэхэм бжыхъсэ гектар 16924-рэ йуахыжыгъ. Гурытымклэ гектар телытэу хъэм центнер 40,1-рэ, коцым центнер 45,7-рэ кыра-хыгъ, пстэумкли коц тонн мин 60-м ехъу, хъэ тонн мин 14 аугъоижыгъ. ЗэкIэмкли фышхъэ лэжыгъ-хэм гектар телытэу центнер 44,4-рэ къарахыжы, республикэм апэрэ чыпIэр мыгъэ щаубытыгъ. Мыщ фэдэ гъэ-хъагъэхэм анахъ зилахы-шIу хэлхэр ООО-у «Заря», ООО-у «Шэуджэн агрокомплекс», СПА-у «Былымахъу», «Ресурс-Агробизнес» зыфиохэрэр ары. Джащ фэдэу фермер хъызмэт-шлалэхэу районым итхэми лэжыгъэ бэгъуагъэ къэзыхы-жыгъэу ахэтэр макIап. Чыгулэжыным пылъ фермерхэм мыгъэ гъэхъагъэу ашыгъэхэм къатедгъэгушIагъ Шэуджэн районым мэкъу-мэщымклэ игъэорышлалэ фермер хъызмэт-шлалэхэм Iоф адэшIэгъэнымклэ испециалист шхъалэу ХъакIэмыз ГъукIэ.

— Мыгъэ тирайон шылэжъ-рэ фермер хъызмэтшлалэхэм Iоф зэралэжыгъэм, лэжыгъэу къахыжыгъэм уагъэрэзэнэу шыт. Ау коцымрэ хъэмрэ уасэу ялэм тичыгулэжхэр ыгъэразэ-

хэрэп. Йуахыжыгъэ лэжыгъэм илугъэкIын Iофыгуагъэ кыпIэ-кы. Хыныгъом уасэу шылагъэм елытыгъэм, джыдэдэм ар ча-пыч 60 фэдизклэ кыIыхыгъ. Сэ сишIошыклэ, мыщ шынагъо

Лэжыгъэм уасэу илэм ыгъэразэхэрэп

кызыдихын ылъэкIышт. Коц зыпхынэу тезубытэгъэгъэ фер-мерхэр клэгожыкхыгъ, фэш-хъаф культурэхэу уасэ зилэхэм ялэжыкхы ыуж ихъаштых. Шып-кы, джыдэдэм хэтрэ фермери ичIыгу дэгъоу ылэжыкхыгъ, кыгъэкIыгъэ лэжыгъэм нахъ ахъшабэ зэрэкIыхыштым егу-пшысэ. Ау чыгуем епшIылIэн фаер емышылIэу, екIоллакIэу илэм, технологиэу пылын фаем уарымыгуагъэм, лэжыгъэ бэгъуагъэкIэ кыотэжыкхыгъ. Мы-гъэ коцым е хъэм уасэ имыIэми, кыкIошт илъэсым ар зэрэуа-гъэкIыштыр къэшIэгъуае, — еIо ХъакIэмыз ГъукIэ.

Аужырэ илъэсхэм Шэуджэн районым пынджлэжыкхыным щы-фежыжыгъэх ыкIи ащ икыгъэ-кIынкIэ гъэхъэгъэшIухэр ялэхэ хъугъэ. ХъакIэмыз ГъукIэ кы-

зериуагъэмклэ, пынджлэжыкхы-нымклэ анахъ опыт зилэ хъугъэ-мэ ащыщ Пшыжъхъаблэ щыщ фермерэу Абрэдж Мыхъамо-дэ. Мыгъэ ащ пындж гектари 147-рэ кыгъэкIыгъ. Ащ нэмы-кIэу а кьоджэ дэдэм шыщэу Къохъужь Хъамзэти мыгъэ апэ-рэу лэжыгъэ фыжыкхы игъэбэ-гъон фежыагъ нахъ мышIэми, дэхэкIае кыдэхъугъ. Тапэкли кыкIырымыгъэхэу джауштыр мы культурэм дэлэжъэнэу гу-хэлэ иI.

Шэуджэн районым ифе-рмерхэр бжыхъэ лэжыгъэхэм якъэгъэкIын кьодыеп зыфIа-зэхэр. ХэтэрыкI зэфэшхъаф-хэу хырыбдызм, нахэм, по-мидорым, нэшэбэгум ыкIи нэ-мыкIхэм якъэгъэкIын пылъ хъызмэтшлалэхэр районым итхы. Ахэм ащыщ кьутырэу Черны-

шевым шылэжъэрэ фермерэу Сергей Бархатовыр. Илъэс къэс гектар 20 — 30-м кыышымы-кIэу ащ хэтэрыкI зэфэшхъаф-хэр кьегъэкIы, лэжыгъэ дэгъу ичIыгу кырегъэты.

Ынэрэ илъэсхэм ягъэпшагъэ-мэ, Шэуджэн районым ифе-рмерхэр чыгуэр зэралэжыкхыт техникэклэ нахъ бай хъугъэх. Лэжыгъэр йузыхыжырэ ком-байнэхэр, тракторхэр яунаехэу ялэх, агу етыгъэу мэлэжэх, лэ-жыгъэ бэгъуагъэ къахыжыкхы. Ау а зэпстэур хъаулые хъушты, кьинэу алъэгъугъэм шIуагъэ кымыкхыкхы ылъэкIышт къэра-лыгъом осэ политикэр зымы-гъэтэрэзыхIэ. Непэ зэрэгъэпсы-гъэмклэ, промышленнэ произ-водствэм кытыхэу чыгулэжы-хэм агъэфедэрэмрэ ежхэм мэ-кьу-мэщым кырагъэтырэмрэ ауасэхэм зэпэщэчыныгъэ тэрэз зэрэхэмылым чыгулэжыкхыным шIуагъэу кытырэм кыкIыре-гъэчы.

Сурэтым итыр: **ХъакIэмыз ГъукIэ.**

РАЙОНЫР ХЭХЪОНЫГЪАКIЭХЭМ АФЭКIО

(Я 3-рэ нэклуб. кышежъэ).

— Районым хэхъоныгъакIэхэр егъэшIыгъэнхэм пае гугъапIэхэр етэпхыкхы промышленнэ предпри-ятиякIэхэр, анахъэу псэолъэшI индустрием хахъэхэрэр, гъэпсы-гъэнхэм. А объектхэм яхыылIэгъэ заявкэхэр чыпIэм шыпсэухэрэм ащыщхэм район администраци-ем кырахахыылIэх. Мы уахътэм заводхэр ащыгъэпсыгъэнхэм пае инвесторитIумэ бгъу пстэум-кли ауплъэкIугъ мыжыокIэ-пшэ-хэо зэхэлэ кызышычIахын алъэ-кIышт чыпIэу тилэхэр. ЛъэкIэу илэм тегъэпсыкIыгъэу район ад-министрацием ишIуагъэ ахэм арегъэкIы. Джащ фэдэу Адыге-им и Президенти министрэхэм я Кабинети ахэм IэпылIэгъу къафэ-хъуштых. А проектхэм ягъэцкIэ-жыкхы зэнкIэ шыпкыгъэу епхыгъ-псыхъоу Лабэ телыштыр лъэмы-джыр гъэпсыгъэным, сыда Iомэ тигъунэгъу Краснодар краим ирайонхэм тирайон занкIэу азы-пхыхэрэ гъогухэр зэрэщымыIэхэм тыхэхъоныгъэхэм къашигъэ-кIэн ылъэкIышт. МыгъучыпIыкхы материалхэмклэ Хъакурынэхъаблэ заводым къэзыпхыштыгъэ лъэмы-джэу Лабэ телыштыр гъэпсы-гъэныр гухэлэ гъэнэфагъэм те-лытэгъэ Федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиорэм хэтышъ, ащ гугъэпIэшIухэр етэп-хыкхы. Тигухэлхэр гъэцкIэжыкхы-гъэнхэм пае Курганинскэ райо-ным хэхъэрэ станицэу Щэгъумэ кыкIырэ гъогоу Лабэ телыштыр лъэмыджым кьекIолIэштыр, ащ кышыублагъэу кьутырэу Киро-вым кынысыштыр ыкIи автомо-биль гъогоу «Хъакурынэхъабл — Мыекъуапэ» екIолIэжыкхы гъэпсыгъэныр ишыкIэгъэ шып-кыгъэу шыт. Урысыем игупчэ кы-кIырэ транспортыр ащ занкIэу ришIэлэшт ТIуапсэ, Шъачэ, Ад-лер. ЕтIани мыр игъо дэдэ къэ-зышырэр 2014-рэ илъэсым шы-

Ишт Олимпиадэр кы-зэрэблагъэрэр ары. Джащ фэдэ страте-

гическэ гухэлхэу зыдэтIыгъхэр зэшIохыгъэ зыхъуштыр мыль-кум ишIыкIэ зэфэшхъафхэр зы-гъэфедэрэ предприятиехэм ыкIи организациехэм чанэу Iоф ашIэ зыхыкIэ ыкIи Адыгэ Республи-кэм ипащэхэр IэпылIэгъу кызыт-фэхъухэкIэ ары. Ащ тетэу зытфэ-гъэпскIэ районым шыпсэухэрэм ящылэкIэ амалхэм хахъо зэрафэ-хъуштыр сицыхъэ телъ.

— *ЫпшIыгъэ зигъугъу кы-зытIыгъэ пстэури хъаулые мэхъуэсы цыфыхэм япсауныгъэ къэухъумэгъэныр зерифэшIуа-шIу зэхэмыцагъэ зыхыкIэ. Сы-да Iомэ зэкIэри зыфэIоужы-рэр цыфыр ары. А лъэныкъом-кIэ районым кыныгъуагъэ илъэу олыта?*

— Гъэсэныгъэмрэ культурэм-рэ яобъектхэм яматериальнэ-тех-ническэ базэ гъэпытэгъэным пае аужырэ илъэс заулэм макIап шIа-гъэу шыIэр. Илъэс къэс респуб-ликэ ыкIи район бюджетхэм ямылькыу ахэм апIудгъахъэщы-гъэр макIап. Культурэм иунэхэр, еджапIэхэр капиталнэу дгъэцэ-кIэжыштыгъэх, ящылIэгъэ обо-рудованиер ядгъэгъотыштыгъэ, га-зыр ятшалIэштыгъэ, унэхэр зэра-гъэфэбэрэ псэуалъэхэр дгъэцкIэ-жыштыгъэх. ГухэкI нахъ мы-шIэми, иматериальнэ-техническэ базэ бгъэфедэн умылэкIыжыкхы-ным зэрэфакIоштыгъэм емылты-тыгъэу, аужырэ илъэсхэм псау-ныгъэр къэухъумэгъэным исис-темэ адрэ лъэныкъохэм кылы-жырэ мылькыр ары нылэп пIуа-гъахъэщыгъэр. IофшIэн цыкIу-шъокIухэр псэуалъэхэм ащагъэ-цакIэштыгъэ нылэп.

Ащ емылтыгъэу, район ад-министрацием ыкIуачIэ рыхы-ли, 2008-рэ илъэсым кьуты-рэу Кировым фельдшерскэ-акушерскэ пунктхэм игъэпсын шытырухыгъ, псы чыIэмрэ фа-бэмрэ кызырыкIохэрэр зэблэт-хъухэзэ гупчэ район симэджэ-щым икабинетхэр, лаборатори-ер дгъэцкIэжыгъэх, шхъан-гъупчэхэр зэблахъугъэх. Джащ

фэдэу кьуаджэу Пшычэу ша-гъэпсырэ фельдшерскэ-аку-шерскэ пунктыр, гупчэ район симэджэщым ипшэрыхъа-пIэ атынхэу зыфагъэхъа-зыры.

Республикэ инвестиционнэ программэм кыыхэкIырэ мыль-кур пIуагъахъэзэ Шэуджэн рай-он гупчэ симэджэщыр гъэкIэ-жыгъэным ишыкIэгъэ проек-тметэ тхылъыр агъэхъазырыгъ. Зылэ кьеслогъэ кьэкIуапIэр ыла-псэу зэшIуахышт псэолъэшI-монтаж IофшIэнхэр зыгъэцкIэ-штыр кыыхэхыгъэным пае кон-курс зэхашагъ. Проектым ыгъэнэ-фэрэ IофшIэнхэр загъэцкIэхэкIэ симэджэщыр джырэ уахътэм ыгъэнэфэрэ шапхэхэм адиштыгъэ гъэпсыгъэшт. Проектым зеригъэ-нафэрэмклэ, сомэ миллион 12 зы-пIуахышт IофшIэнхэм язэшIо-хын 2011-рэ илъэсым нэс ыкьу-дышты.

— *ИкIэухым районым спор-тыр зэрэщыцэхъагъэм гушIэ заулэ кьепIолIэжыкхы тшIоу-гъагъ.*

— Тирайон ипсэупIэ пстэуми, кьоджэ еджапIэхэми спорт пло-щадкэхэр ялэх. Спорт лъэпкэ пстэуми атэгъэпсыхыгъэ комп-лексерэ футбол зыщешIэхэрэ Iэ-рышI площадкэ цыкIурэ кьуа-джэу Джыракъые кышызэIуа-хыгъэх. Псауныгъэр гъэпытэгъэ-ным ыкIи спорт-массовэ IофшIэ-ныр гъэлэшыгъэным апае жыкхыгъэхэр дгъэкIэжыкхыкхы ыкIи объектыкIэхэр дгъэпсынхэ фаеу сеплты. Гухэлэ гъэнэфагъэм те-лытэгъэ программэу «Газпро-мыр кIэлэцIыкIухэм аделэ» зы-фиорэм тетэу гупчэ район ста-дионыр агъэкIэжыгъэ. ЕджапIэ пстэуми спорт секциехэр ащы-зэхэшагъэх. НыбжыкIэ Iофы-гъохэм, физическэ культурэм ыкIи спортым афэгъэзэгъэ ко-митетэу тилэм зэнэкьокъу зэфэ-шхъафхэр ренэу зэхэщэх, ныб-жыкIэхэр спортым пыщагъэхэу гъэпсыгъэным иIофыгъохэр зэрехъэх. Арышъ, кытIкIэхъухэрэ ныбжыкIэхэр физическэ куль-турэм ыкIи спортым апыщагъэ-хэу гъэпсыгъэным иIофыгъохэр тирайон щызэрамыхъэхэу пIон-плъэкIыштытэп.

Илъэсыр имыкIызэ чIэхъажыштых

УФ-м Пенсиейэм-кIэ ифонд и Гъэоры-шлалэу Адыгэ Рес-публикэмклэ Шэу-джэн районым шы-лэр зычIэтышт адми-нистративнэ унакIэм игъэпсын 2009-рэ илъэсым игъэтхэпэ мазэ кьуаджэу Хъа-курынэхъаблэ шы-рагъэжыагъ. Iоу зэ-тет псэуалъэм ишIын фэгъэзагъэр ООО-у «ДПМК» Белоре-ченская» зыфиорэр ары. Непэрэ мафэм ехъулIэу псэолъэшI организацием иIофышIэхэм унэм ыпкэ зэтыралхыгъахэу унашхъэм ителхыан фежыагъэх. Тызыхэт илъэсым итыгъэгъэзэ мазэ ар атышты.

Пенсиенхэмклэ фондым Шэуджэн районымклэ и Гъэоры-шлалэ ипащэу Хъаткьо Казбек кызырэтиуагъэмклэ, псэо-лъакIэм ишIын пIуахышт мылькур Урысые Федерацием Пенсиейэмклэ ифонд кытIуштыгъ. Ащ игъэпсын пстэумкли сомэ миллион 13 тегъэшт. Гъэорышлалэр зычIэтышт унэу район гупчэм шагъэпсырэм кабинет 15 хэтышты. Районым ис пенсионерхэу кьуауалIэхэрэм яфэлэ-фащIэхэр нахъ псынIэу зэрэзэшIуахыштыхэм тегъэпсыхыгъэу зыгъэгумэкIыхэрэ уп-чIэхэмклэ зызыфагъэзэшт специалистхэм яIофшIэпIэ каби-нетхэр а 1-рэ этажым тетыштых. Ащ нэмыкIэу, Гъэоры-шлалэм иIофышIэхэр зышызэрэугъоштыхэ залымрэ хъар-зынэщымрэ псэуалъэм хэтынхэу проектым кыделъытэх. ШпэхэшIухэм атыхыгъэ унакIэр зауыхыкIэ район гупчэм иар-хитектурэ ащ кыгъэбаишты.

Сурэтхэм арытхэр: **пенсиенхэмклэ Фондым и Гъэоры-шлалэу Шэуджэн районым щылэм ипащэу Хъаткьо Каз-бек; псэолъакIэу ашIырэм ителъ.**

(Я 3-рэ нэклубым кышегъэжыагъэу я 6-м нэс арытхэр зыгъэхъазырыгъэхэр ШЪАУКЪО Аслъангуаш, ЕЛБЭШЭ Руслъан).

ЗЫЩЫГУГЪЫГЪЭХЭМ НАХЫ НАХЫБ

Великобритание и компания Кошхэблэ районы газ кычлэщыплэу шишыгъэм кычлэщынэу зыщыгугъыгъэхэм нахы нахыбэ члэту кычлэкыгъ.

Компанием ипресс-кыулыкъу кызыриты-рэмкIэ, чэщ-зымафэм газу кычлэщыгъэр куб фут миллион 13,1-рэ конденсат баррель 12-рэ хыгъу. Газ кычлэщыпIэр ащфы зэхум зыщыгугъыгъэхэр ащ фэдитлукIэ нахь макI. Мы

чIыпIэм кышчылащын алэкIыщтым елтыгыгъэу джы компанием инвестициехэмкIэ планэу илэхэм ахэлпэщтых. Кошхэблэ газ кычлэщыпIэм газыраборткэ зышIыр псуалтэхэр шагъэуцых, инфраструктурэр зблахушт, связым ыльэ-ныкьокIэ линиякIэхэр агъэпсыщтых.

Кошхэблэ газ кычлэщыпIэм иофшIэн 2010-рэ илэсым ияплIэнэрэ квартал ригъэ-жэщт.

Театр КЪАЛМЫКЪЫМ КЪЫЩАГЪЭЛЪАГЪО

Къалмыкыр Урысыем зыгохыгъэр илэс 400 зэрэхурэм фэгъэхыгъэ Ду-нэ театральнэ фестивалэу Элиста щыкIорэм Адыгэ Республикэм и Лэпкэ театрэ хэлажэ.

Адыгеим искусствэхэмкIэ изаслуженнэ ИофшIэшхоу, театроведэу Шхьаплээкъо Къэсэй кызырэ-тигуагъэу, Лэпкэ театрэм иартистхэр Элиста рагъэ-блэгъагъэх. Адыгеимрэ Къалмыкымырэ зфыщы-тыклэшIоу здырялэм ар ишыхат.

Мольер ытхыгъэм техыгъэу режиссерэу, Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ ИофшIэу ХьакIэгъо-гъу Къэсэй ыгъэуцугъэгъэ спектаклэу «Тартюф» Элиста кышчагъэлэгъоным фэзыгъэхьабырыгъэр УФ-м инароднэ артистэу Кукэнэ Мурат. АР-м и Лэпкэ театрэ артистхэу Зыхъэ Заурбий, Уджыхъу Марыет, Зыхъэ Мэлайчэт, Хьакъуй Аслъан, Батыжъ Фатим, Хьакъуй Андзаур, нэмыкIэхэри спектаклэм хэлэжыагъэх.

РЭХЪАТЭУ КIУАГЪЭ

Адыгеим и МВД иофшIэхэмкIэ чэпыог-гум и 5-р мэфэ кызырыкIоу шытыгъэп. Шыпкэпэр пIощтмэ, республикэм имэфэкI ихэгъэунэфыкIын чэпыоггум и 2-р ары зырагъэжыагъэр. МэфэкI Иофтхьабзэхэм республикэм щыпсэухэрэм ямызакъоу, чыжыэу кыкIыгъэ хьакIэхэри ахэлэжыагъэх.

Мэфэ зэкIэлъыкIохэм культурнэ ыкIи спортивнэ Иофтхьабзэбэ Мыекъяупэ шы-кIуагъ. Рэхъатныгъэ цыфхэм ахэлэу ахэр зэхэщэгъэнхэм МВД-м иофшIэхэр фэгъэ-зэгъагъэх.

Мыекъяупэ имызакъоу районхэми мэфэкI Иофтхьабзэхэр ашыкIуагъэх. Милицием ио-фшIэхэм чэши мафи цыфыбэ зыщызэлү-кIэрэ чIыпIэхэм кыулыкъур ащыхыгъ. Анахъу пшэдэкIыжэ зыхыгъэхэр патруль-пос-товой ыкIи гъогу-патруль кыулыкъухэр арых.

МВД-м республикэм Иофтхьабзэу шызэ-рихьагъэхэм яшIуагъэкIэ мэфэкIыр рэхъатэу рекIокIыгъ.

МВД-м кьбархэмкIэ ыкIи общественнэ зэпхыныгъэхэмкIэ иотделение.

КЪЭБАРЫКIЭХЭР

МИЛИЦИЕМ ИОФЫШIЭХЭМ КЪАХЭХЪУАГЪ

Адыгэ Республикэм и МВД иегъэджэпIэ Гупчэу стаци-у Ханскэм дэтыр кызыухыгъэхэм тыгуасэ при-сэг аштагъ.

АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ иминистрэ игуадзэу Александр Ермиловыр следовательхэм, ОМОН-м, ППС-м, ГАИ-м ыкIи участковэхэм яапэрэ присягэ иштэн фэгъэхыгъэ Иофтхьабзэм хэлэжыагъ. Анахь кIэлэгъэ-джэ дэгъухэмрэ Гупчэм анахь дэгъоу щеджагъэхэмрэ щытху тхылхэу къафагъэшъошагъэхэр мыщ шара-тыжыгъэх.

Профессиональнэ еджапIэр кызыухыгъэхэм Алек-сандр Ермиловыр къафэгъушIуагъ. Милицием ури-ИофшIэныр зэрэмыпсынIэр, цыфхэм ягупсэфыныгъэ ежхэм ялофшIэн зэрелытыгъэр кыIуагъ. Къадэ-хыгъэм кышчымыуцухэу, ялофшIэн фэшпыпкэхэу апэ рагъэхуэз лэжээнхэу ар къафэлэуагъ.

Нэужым Гупчэр кызыухыгъэхэм езыгъэджагъэхэм зрафэразэхэр къауагъ, профессиональнэ шIэныгъэхэр агъотынхэмкIэ алэкI кызырэамыгъэнагъэм пае «тхаш-шъуегъэпсэу» арауагъ.

ДАУТЭ Анжел.

МЫЕКЪУАПЭ КЪЫЩАУБЫТЫГЪ

АдыгеимкIэ МВД-м Интерполым икыулыкъоу хахьэрэм иофшIэ куп бэ-шIагъэу нэмыкI кьэралыгъохэм япра-вухумэкIо органхэр зылыхуэхэрэ нэбгырэ 11 мы илэсым къаубытыгъ.

Адыгеим и МВД ипресс-кыулыкъу кызыритырымкIэ, Краснодар краим ыкIи Ростов хэкум ясэнахьатэгъоу ашы-Iэхэм Иоф зарадашIэрэм ишIуагъэкIэ, Грецием щыц цыфэу нэбгырэ пчъагъэ зыукIыгъэ купым хэтыр къаубытыгъ.

Ащ фэдэу бэмышIэу Узбекистан иражданнэу цыфхэр зыщэщыгъэхэри мыщ къыщаубытыгъ. Оперативникхэм кызырэаорэмкIэ, Иоф Адыгеим шы-лгыгъэкIотэнэу ар кьэкIогъагъ. Ащ нэ-мыкIэу автомобилэу, документхэу аты-гуыгъэхэм, цыфэу кIодыгъэхэм якъэ-гъотыжынкIэ Интерполым иофшIэ-хэм Иофшхо зэшIуахыгъ.

«Зэкъошныгъэм» зышъуигъэгъэпсэфышт

ЗЭКЪОШНЫГЪ
10.03.2009-жыл 125-нөм.

лэм зэрэщыхэгъэунэфыкIыгъэм-кIэ, Сэфэр ироманэу «Мэлышъо зытелэщыгъэ тыгъуж» зыфи-лорэр зыфэгъэхыгъэр тыхэгъэгу лэжъан гъэнэфагъэм пэкIэкIыгъэ кыныгъохэр ары. Ар тхылъитIу мэхъу. Апэрэ тхылъыр ыпэкIэ журналым кыдэхьагъэу шыт, джы ятIонэрэр ащ кыкIэлъы-кIоу кыдэкIы.

ГьукIэлI Нурбий нусэхэу «Адыгэ псалгэм бэрэ сылгэ-ху» зыфилохэрэм чIыпIэ жур-налым шагъотыгъ.

Хьурмэ Хьусен ироманэу «Тыгъэр тиурам кышчыкьо-кIы» зыфилоу а 1-рэ ыкIи я 2-рэ номерхэм къадэхьагъэм кы-кIэлъыкIоу джыри зы пычыгъо кыыхаутыгъ.

Къат Теуцожь иповестэу «КIыф» зыфилохэм гупшысэр гъэшIэгъонэу шызэхэблагъ, кы-щиIотагъэри макIэп.

ЗекIогъу Мэлайчэт ирас-сказэу «Молидхъан нанэмрэ чэмымрэ», ЩэшIэ Аслъан ипшысэу «Къошчырыр умы-гъэгъ», Нэхэе Симэ нусэхэу «Гъэмэфэ маф» тхылъеджэхэр

ямыбгъукIонхэу кытшIошIы. Тхыгъэ пэпчэ зы лэныкьокIэ кыуатэу гъэпсыгъэ.

Лэпкэ искусствэм ипчэгупIэ итэу, театрэр зыщIэныгъэ кьу-тэмэ инэу псэурэ **Мурэтэ Чэпай игукъэкIыжхэу «СишыIэны-гъэ — сидунай»** цIэу зыфишIы-гъэхэр ухэтми узылушыхэу, узыузнкIыхэу, узыпIухэу шы-тых, еджэгъошлх.

ШэкIо Мирэ истатьяу Сул-тан Адылджэрые кызыхы-гъэр илэсIэ 190-рэ зэрэху-гъэм фэгъэхыгъэр, ХьакIэ-мыз Мирэ итхыгъэу усакIоу КъумпIыл Къадырбэч ия 75-рэ илэсэ ыкIи Къэзанэкъо Асфар тхакIоу Цукъо Джыхъ-фарэ ия 85-рэ илэсэ афэгъэ-хыгъэхэу агъэхьабырыгъэхэ-ри журналым кыдэхьагъэх.

Еджэныр зикIасэу, ар шэны-шIу зыфэхъугъэу шыт тхылъ-еджэхэр журналым ия 3-рэ но-мерыкIэ ыгъэззшыщтхэп, автор зэфэхьыфабыбэм ашылукIэ-щтых.

*МАМЫРЫКЪО
Нурмет.*

Ткъош республикэм

ТХЪАМЭТАКIЭ ФАШЫГЪ

Къэбэртэе-Бэлыкъар Респуб-ликэм ителевидение тхъамэтакIэ фашыгъ. Ар Къумахуэ Мухъэ-дин Лалуш ыкьор ары.

Щукиным ыцIэ зыхырэ те-атральнэ институтыр Мухъэдин кыуухыгъ. Иреспубликэ кы-гъэзэжыи, Къэбэртэе-Бэлыкъар лэпкэ драматическэ театрэм Иоф шишIагъ. Итворчествэ хэ-хьоныгъэу шишIыхэрэм албы-плэрэ цыфхэм IэпIэсэныгъэу хэлъым уасэ кыфашыгъ, агъэлэпIагъ. Ар Урысые Феде-рацием итеатрэхэм ялофшIэ-хэм зэпхыныгъэхэр здырялэ-

ным пылъ кыулыкъум икьута-мэу Къэбэртэе-Бэлыкъарым шы-Iэм ипаш, культурологие шIэ-ныгъэхэмкIэ кандидат.

Аужырэ лъэхъаным илэеси-пшIым ехыгъэу «Къэбэртэе-Бэлыкъар» кьэралыгъо телера-диокомпанием идиректорэу, нэ-ужым иредакторэу Иоф ышIагъ.

Опытышхоу зэригъэгъоты-гъэр ыгъэфедзэ, лэпкэ телеви-дением иофхэр зэрэзэхыщтхэ-хэм ыкIи гъэхьагъэхэр зэрэри-гъэшIыпIтхэм тицыхъэ телъ. Iэ-нэтIакIэм зэрэлухьагъэмкIэ ты-фэгъушIо.

ПЫТАШIЭР АГЪЭКИЭЖЫГЪ

Абхъазым чIыпIэ дахэхэу, пытэпIэжхэу, чыристан диныр зылэжыыхэрэм ятхэлъэлупIэхэу бэ итыр. Анакопийскэ пыта-пIэр ахэм зэу ащыц, Абхъазым итариххэр икультуэрэ ясау-гъэтхэу анахъэу агъэлэпIэхэ-рэм ахалыгъэ.

Я VII-рэ лIэшIэгъум Кавка-зыр зылэ кызыгъэхьанэу кье-жыгъэгъэ арабхэр мыщ дэ-жыым кышчызэтырагъэуцо-гъагъэх, араб дзэпшэу Мерван Ибн-Мухаммед мин пчъагъэ хьурэ зэолIэу кырищэжыгъа-гъэхэр шызыхаукIэгъагъэх. А те-кIоныгъэшхом ыуж абхъазхэм Абхъаз кьэралыгъо зэхашэн алэкIыгъагъ, ащ Анакопиер гупчэу илагъ. Мы чIыпIэр ары апэрэ абхъазыпшхэм ярези-денциехэр зыщагъэпсыгъагъэ-хэри.

Я IX-рэ лIэшIэгъум агъэпсы-гъэгъэ пытапIэм игъэкIэжыым

мы илэсым къаухы. Ащ ите-плэ апэу зыфэдагъэм фэдэ шIыжыгъэным пае пытапIэм ыпкэ щыщэу, уахьтэмрэ цыф-хэмрэ зэхэгъэтэкъуагъэу, квад-рат метрэ 220-рэ фэдиз икIэры-кIэу зэтырагъэпсыхьажыгъ.

Ново-Афон тарихь-культу-рэ заповедникым иофшIэ-хэм кызырэаорэмкIэ, пытапIэм игъэпсыжыым чанэу хэлэжы-гъэхэм ащыщых Лэпкэ запо-ведникым иофшIэхэмрэ Но-воафонскэ гъочIэгъым иадми-нистрациерэ. ГъэцэкIэжыым Иофхэр зэшIозыхыгъэр Урысы-ем шызэлъашIэрэ холдингэу «Аскоп» зыфилохэм и специа-листхэр ары. Ахэм Урысыем исаугъэтыбэ зыпкэ рагъэуцо-жыгъ. ГъэкIэжыым Иофхэр агъэцэкIэхэ зэхум, ежы пыта-пIэр зыхашIыкIыгъэгъэ извест-някым фэд агъэфедагъэр.

(Тикорр.).

МВД-м къеты

БлэкIыгъэ тхъамафэм Адыгэ Республикэм бзэджэшIэгъи 123-рэ шызэрэхьагъэу МВД-м щагъэунэфыгъ. Ащ шыщэу зым цыф аукигъ, плIэгъогогъур хьункIэн Иоф, 29-рэ тыгуагъэх, наркотикхэр хэбзэнчъэу зэрагъэзекIохэрэм епхыгъэр бзэджэшIэгъи 8, экономикэм епхыгъэр 4, зы автомобиль Iуафыгъ, хьоршэрыгъэ зыхэлъ бзэджэшIагъэу зэрэхьагъэр 13. А уахьтэм кыкIоцI рес-публикэм игъогухэм зэкIэмкIи хьугъэ-шIэгъэ 11 атэху-хьагъ, нэбгыриплI ахэм ахэкIодагъ, 21-мэ шъобж хылыгъэ-хэр атешагъэхэ хьугъэ. Водитель 84-рэ ешъуагъэу рулым кIэрысэу ГИБДД-м иинспекторхэм къаубытыгъ.

Наркотикхэр хэбзэнчъэу зы-гъэзекIохэрэм якъычIэгъэщын епхыгъэ Иофтхьабзэу уполномо-ченнэ участковэхэм зэрэхьэхэ-рэм яшIуагъэкIэ, бзэджэшIэгъищ зы мафэм кычIагъэшчыгъ. Мы-екъуапэ исад товариществэхэм ащыщ шыпсэурэ хулыфыгъэу илэсэ 37-рэ зыныбжыым иунэ Iушхъэ гъэгъугъэм хэшIыкIыгъэ шъон бэшэрэбитIу кырахыгъ. Ахэм литрэ имыкьупэу арытыгъ. Мы мэфэ дэдэм илэсэ 45-рэ зы-ныбжэ бзылыфыгъэм марихуанэ граммифт кыпкырахыгъ, стаци-у Ханскэм шыпсэурэ хулы-фыгъэми ащ фэдэ наркотик грамм 15 иунэ кырахыгъ.

Кошхэблэ районым имили-цие иофшIэхэм мазэкIэ узкIэ-Iэбжыымэ кьалэу Курганинскэ шыпсэурэ бзылыфыгъэм еты-гуагъэхэр къаубыгыгъэх. Зылы-мыплгъэу кыгъэзэгъэ Iальмэ-кыым сотовэ телефоныр зэрэда-хыгъэмкIэ милицием ащ макъэ ригъэлугъагъ. Оперативнэ-лгы-хьон Иофхэм яшIуагъэкIэ, теле-фоныр зыштэгъэ кIэлэ зихэ-хьогъуитIур къаубытыгъ. Зыр Кошхэаблэ щыщ, илэсэ 13 ыныбжэ, адэрэ станицэу Дон-дуковскэм шэпсэу, ыныбжыыр илэсэ 15.

Ионыгъом и 18-м Мыекъяу-пэ итучанхэм ащыщ ичIыунэ ДВД-диск нэпшIхэр шылузыгъэ-кIыштыгъэ хулыфыгъэр ми-лицием иофшIэхэм къаубы-тыгъ. ПсэзумкI ащ диск 3495-рэ

кыIахыгъ. Джащ фэдэу Мые-къуапэ иурамэу Свободэм тет унэхэм ащыщ горэм дэжэ бзыл-фыгъэм кыIуинэгъэ автомоби-лым етыгъуагъэр чэщ-зымафэ нахыбэ темышIэу къаубытыгъ. Ащ илэсэ 17 ыныбжэ.

Телефоныр кызыфагъэфе-дзэ хьоршэрыгъэ зэрэхьагъэу джырэблагъэ республикэм икъэ-лэ шхьалэ цагъэунэфыгъ. Илэсэ 74-рэ зыныбжэ бзылыфыгъэм зыщыщ ымышIэрэр иунэ ит те-лефоным кытеуи, ыкьо бзэдже-шIагъэ зэрихьагъэу, уголовнэ Иоф кызызIуамаыхыным пае сомэ мин 50 ытын фаеу кырилуагъ. Бзылыфыгъэм кытеуагъэм кыIуагъэр хэз имыIэу ыгъэцэ-клагъ. КызырэрчIэщыжыгъэмкIэ, ыкьо зыпары ышIагъэп, уголов-нэ Иоф кыфызIуахынэуи шы-тыгъэп. Пенсионеркэм милици-ем макъэ ригъэлугъ.

Ионыгъом и 26-м автомо-бильнэ гъогу «М-4 Дон» зы-филохэм автомашиниплI шызэу-тэкIыгъ. Краснодар ыльэны-кьокIэ кыкIырэ автомобилэу БМВ-р поселкэу Чатыукъо дэжэ кьэсыгъэу, «Газелым» еутэкIыгъ. Хылыгъэзэщэ автомашинэ цы-кIур зэпыригъази гъогу гъунэм Iуидзагъ. НэужымкIэ БМВ-р кэ-мыуцужышхоу ятIонэрэ «Газе-лым» еутэкIыгъ, ахэм «Пежор» къаутэкIыжыгъ. Зыпары хэкIо-дагъэп, ау нэбгыритфымэ шъобж арихыгъ.

Библиотека хэм ялофышлэхэм яхэгъэгу зэлук

Мыекъуапэ ыуж Волгоград

Урысые Федерацием иапэрэ научнэ конференцие Адыгэ Республикэм тыгъуасэ щыкӀуагъ. КультурэмкӀэ Министерствэм пресс-зэлукӀэу пчӀэдыжъым щызэхашагъэм Урысыем итамыгъэхэр (символхэр) цӀыфмэ нахьышӀоу ягъэшӀэгъэнхэм библиотекэхэр зэрэхлажъэхэрэм щытегуыцӀагъэх. Библиотекэхэм ялофышлэхэм, зэхэщакӀохэм, Урысыем инаучнэ конференциеу Мыекъуапэ щыкӀорэм хэлажъэхэрэм УФ-м культурэмкӀэ иминистрэ игуадзэу А. Бусыгиным илӀуфэс

тхылъ къафигъэхьыгъ. Цыфхэр тарихьым цыгъэгъозэгъэнхэм, ныбжьыкӀэхэр патриоттэу пӀугъэнхэм библиотекэр чанэу зэрэхлажъэрэр, гербым, быракъым, гимным, нэмыкӀ символикэхэм къэралыгъом мэхъэнэ ин зэраритыэрэр, ныбжьыкӀэхэм я Илгъэс тефӀу конференциер зэрэкӀорэр министрэм игуадзэу итхыгъэ щыхыгъэу нэфыкӀыгъэх. ХьакӀэм даху зыщыпэгъокӀыгъэхэр Адыгеим конференциер илӀуагъэ къытэу щыкӀонэу афиӀуагъ.

Адыгэ Республикэм культурэмкӀэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый ипэублэ гуыцӀэ щыхыгъэу нэфыкӀыгъэ узыщыпсэурэ къэралыгъом, республикэм, хэкум ибыракъ, игимн, итамыгъэ, нэмыкӀэхэри зэгъэшӀэнхэм ямэхъанэ джы зыкъызэриӀэгъэр.

УФ-м и Президент дэжъ геральдикескэ советэу щызэхашагъэр, Урысыем культурэмкӀэ и Министерствэ, ИофшӀапӀэу «Грандыр», АР-м культурэмкӀэ и Министерствэ, Рязань хэкум иныбжьыкӀэ библиотекэу К. Паустовскэм ыцӀэ зыхьырэр, Адыгэ республикэ ныбжьыкӀэ библиотекэр кӀэщакӀо фэхъухи, зэхэхьэр

текэм идиректорэу КъыкӀ Бэлэ.

ЕджапӀэхэм, ныбжьыкӀэхэм зэпхыныгъэу адырӀэм къыхагъэщыгъэр лӀыхъужьыкӀи лэжъэкӀо щытхъум янэшанэхэм афэщыпкӀэхэу кӀалэхэри пшъа-шъэхэри пӀугъэнхэм фэшӀ быракъым, гербым, фэшъхьафхэми ятарихъ ашагъэгъозэнхэр ары. Адыгэ Республикэм ибыракъ нысэщэ джэгухэм зэраритыэрэм, спорт зэнэ-къокъухэм зэраритыэрэм щысэ тырахыгъэ, нэмыкӀ лӀэпкӀэхэм, шӀолъырхэм ябыракъхэри щыӀэныгъэм нахьыбэрэ шагъэфедэхэу фежъагъэх.

Сыда Адыгеир

къызыкӀыхахыгъэр?

Урысые конференциер Нижнэ Новгород, Мыекъуапэ, Волгоград ащыкӀонэу зэхэщакӀохэр зэзэгъыгъэх. Нижнэ Новгород ыуж Мыекъуапэ щызэлукӀагъэх. Тхылътедзэ Иофхэр лыгъэкӀотэгъэным пылъэу Айсин Муслим «Гранд-фаирым» идиректор. Патриотизмэм ехьылӀэгъэ тхылъхэр ныбжьыкӀэхэм ащ ареты. УФ-м культурэмкӀэ и Министерствэ илӀыкӀоу Светлана Аленкова, Рязань хэкум иныбжьыкӀэ библиотекэ идиректорэу Вера Суrowa, нэмыкӀэхэми къызэралӀуагъэу, АР-м ибиблиотекэхэм ялофшӀакӀэ зэп зэрзэхыхыгъэр, щысэ атырахы. Адыгеим патриотическэ, интернациональнэ пӀуныгъэмкӀэ Иофхьэбзэ гъэшӀэгъонхэр зэрэщыкӀохэрэр республикэ ныбжьыкӀэ библиотекэм идиректорэу КъыкӀ Бэлэ хэгъэгу зэлукӀэгъухэм къащилӀуатэу къыхэкӀыгъ.

Мыекъуапэ щырагъэкӀокӀыгъ.

УФ-м и Президент дэжъ геральдикэмкӀэ щызэхашагъэ советым илӀыкӀоу Глеб Калашниковым зэфэхьысыжъ гъэшӀэгъонхэм таригъэдэлугъ. Цыфым пльыжъыр, шхъуантӀэр, нэмыкӀ шӀохэр зэхедзых. Бзэу ышӀэрэм елгытыгъэу мэгушыӀэ, мѐдало. Къэралыгъом ибыракъ, гимн, герб, нэмыкӀэхэми атегушыӀэ зыхъукӀэ тарихъэу апылбыр къызэриӀуатэрэм дакӀоу, щыӀэныгъэм чыпӀэу щырялэм ягуышъсэ. ЕджапӀэхэм, ИофшӀапӀэхэм, спорт зэнэкъокъухэм зэрэшагъэфедэхэрэм загъорэ уимыгъэразэу къыхэкӀы. Цыфхэм ящыкӀэгъэ шӀэныгъэр ягъэгъотыгъэным культурэм илофышӀэхэр, библиотекэхэр зэрэфежъагъэхэм зыкъэгъэшъыпкӀэжъы.

Быракъыр, гербыр...

Адыгэ Республикэр къэралыгъо гъэпсыкӀэм тетэу зызэхашэм быракъи, гимни, герби, Конституциери илӀэхэ зэрэхъугъэм, тарихъэу апылбым кӀэлэеджакӀохэмрэ ныбжьыкӀэхэмрэ зэрэшагъэгъуазэхэрэм къытегуыцӀагъэх АР-м культурэмкӀэ иминистрэ игуадзэхэу Анфиса Васильевамрэ ШъэуапцӀэкъо Аминэтрэ, отделым ипащэу Шъхьэлэхъо Светлана, ныбжьыкӀэ библио-

— Республикэм культурэмкӀэ иминистрэ къыщыублагъэу бысымхэр дахэу къытпэгъокӀыгъэх, — къытиӀуагъ Нижнэ Новгород хэкум икӀэлэцӀыкӀу библиотекэ идиректорэу Наталья Бочкаревам. — АР-м джырѐблагъэ имѐфѐкӀ игъэкӀотыгъэу зэрэхыгъэу нэфыкӀыгъэр тэшӀэ, тадэжъ зыдгъэгъэжъыкӀэ АР-м икӀэбархэр къафѐтӀогъэжыщтых.

Тарихьымрэ

шъыпкӀанӀэмрэ

Пресс-зэлукӀэм хэлэжъагъэхэр къызыщытхъужьыгъэхэу щысыгъэхэп. Къэралыгъо быракъым, гимным, нэмыкӀэхэми афэгъэхьыгъэ тхылъхэм хэукъоныгъэхэр къахэкӀых. Анахъэу тызыгъэгумкӀын фаеу зэхэхъэм къыщалагъэр тхылъхэм, журналхэм, гъэзетхэм къахаутыхэрэм уаджэ зыхъукӀэ, къэзыхьэрэмэ ашӀэзэ пцӀыр къябэкӀэу яматериалхэр зэрагъэпсыхэрэр ары.

Джырѐ лъэхъан тарихьымкӀэ егъэджен тхылъэу гуырт еджапӀэхэм апае къыдагъэкӀыгъэр 70-м къехъугъэу шӀэныгъэлэжъхэм къалыгъэ. Тарихьыр зетекӀэу, укъуагъэу къэзыхьэрэмэ пшъэдэкӀыжъ арагъэхьыщтми зыми къыӀорѐп. КӀэлэеджакӀохэр, щыӀэныгъэм игъогу техьэгъэ ныбжьыкӀэхэр нѐпцӀ зыхэлъ тарихъ къэбархэмкӀэ сыда «зыкӀалӀэхыхэрэр»?

— Тигуапэу тикъалэ шъукъетэгъэблагъэ, — къыщиӀуагъ пресс-зэлукӀэм Волгоград хэкум иныбжьыкӀэ библиотекэ идиректорэу Елена Наумовам. — Тарихьым ехьылӀэгъэ къэбарэу тилӀэр зэжъугъашӀэ сшӀоигъу. Патриотическэ пӀуныгъэм ехьылӀэгъэ ИофшӀагъэу Волгоград хэкум илӀэр щыӀэныгъэм епхыгъэу щыт.

Тхылъыр шӀэныгъэм илӀункӀыбзэу тэлъытэ. Библиотекэхэм патриотическэ, интернациональнэ пӀуныгъэм зырагъэушъомбгъуным фэшӀ АР-м и Къэралыгъо филармония конференциеу щызэхашагъэм Урысыем ишӀолъырмэ къарыкӀыгъэ нѐбгыри 100-м ехъу хэлэжъагъ. КӀэух зэлукӀэгъур чъэпыогъум и 23-м Волгоград щыкӀошт.

Сурѐтхэр зэхэхъэм къыщытырахыгъэх.

Лъытэныгъэ

зыфѐтшӀырѐ

Тыгъужь Заурдин

Мыхъамодэ ыкӀор!

Укъызыхъугъэ мафѐм пае ООО-у «Армада» зыфилорэм илофышӀэхэр агу къадеӀэу къыпфэгъушӀох. Псауныгъэ пытэ уилӀэу, уигуысэхэм уадатхъэу, уиныбдѐжэгъухэм уагъашӀоу, ИофшӀэным гъэхъэгъэшӀухэр щыпшӀыхъу бэрэ упсэунэу къыпфѐлӀаӀох.

Гандбол.

Суперлигэр

Ящѐнэрѐ

ешӀэгъури

тшӀуахьыгъ

«Кубань» Краснодар — «Адыф» Мыекъуапэ — 33:27 (16:17).

ЕшӀэгъур Краснодар щыкӀуагъ.

2009 — 2010-рѐ илгъэс ешӀэгъур мыекъонѐ «Адыфым» ригъэгъагъ. Ростов-на-Дону, Звенигород тигандболисткэхэр защѐшӀэхэм бысымхэм зэлукӀэгъухэр тшӀуахьыгъэх.

— «Адыфыр» Краснодар дѐуе щѐшӀагъѐп, — еӀо тикомандѐ итренер шхъаӀэу, УФ-м изаслуженнѐ тренерэу Александр Реввѐ. — Апѐрѐ такыкӀ 30-м 17:16-у «Кубань» тытекӀуагъ. ЯтӀонѐрѐ такыкӀ 30-м Краснодар игандболисткэхэр нахьыбэрѐ тикъѐлапчѐэ къыдѐуагъэх, зэхѐшѐн Иофхэр «Кубань» нахьышӀоу ыгъѐцѐкӀагъэх.

«Адыфым» икӀэлѐпчѐѐ-Ӏутѐу Виктория Калининар «Звезда» Звенигород аштагъ, Урысыем иныбжьыкӀэ хѐшыпыкӀыгъѐ командѐ рагъѐблѐгъагъ. Нѐпѐ «Адыфым» къѐлѐпчѐѐут дѐгуе ищыкӀагъ. ЫпѐкӀэ псынкӀэу илӀын, хъагъэм Иѐгуаор изыдзѐн зылъѐкӀыщт спортсменки тикомандѐ ищыкӀагъ. ШъыпкӀѐ, ащ фѐдѐ гандболисткѐ «Адыфым» ыгъотын ымылъѐкӀыщтѐуи тӀорѐп. Дунаим, Европѐм ядышъѐ медальхэр къыдззыхыгъѐ Яна Усковар Мыекъуапѐ къыгъѐзѐжъыгъѐу щѐпсѐу, гандбол ешӀѐгорѐп. Ащ спортымкӀэ типашѐхэм зѐзѐгыныгъѐ зыдашӀыкӀѐ, «Адыфыр» ауж къынѐрѐ командѐмѐ къахѐкӀыжъын ылъѐкӀыщтѐу пльытѐ хъушт.

«Адыфыр» Краснодар зыщѐшӀѐм Ольга Дубинам гъогууиблѐ «Кубань» икӀѐлапчѐѐ Иѐгуаор дидзагъ. Мария Гарбуз — 6, Анна Игнатченкѐмрѐ Марина Васильевамрѐ плӀѐрыплӀѐ хъагъэм Иѐгуаор радзагъ.

Чъэпыогъум и 20-м «Адыфыр» Урысыем ичемпионѐу «Динамо» Волгоград тикъалѐ щыӀукӀѐшт.

НѐкӀубгъом итхэр

зыгъѐхъазырыгъэр

ЕМТӀЫЛӀ Нурбий.